

Begunjska mučilnica, begunjski zapor, celice, bunkerji in končno pokopališče talcev na grajskem vrtu sodijo dandanes med naše zgodovinske znamenitosti, med spomenike iz časa NOB. Že dlje je slišati, da nekatere prostore, kjer so bili v času NOB zapor, restavrirajo in preurejujejo v muzej. Na Okrajnem odboru Zveze borcev v Kranju menijo o teh delih takole:

»Že več let se razgovarjamo, da bi prostore begunjskih zaporov preuredili v muzej. Pod beležem celic so bili

namreč razni napisi, pozdravi in poslovilne besede, ki so jih odtisnili v stene zaporniki z nohti. Pred leti je bivši OLO Radovljica v svojem proračunu predvidel že 2 milijona dinarjev za ureditev muzeja in zaščito teh prostorov. Ker pa republiški Zavod za varstvo spomenikov tedaj ni takoj odobril našega predloženega osnutka za popravilo muzeja so sredstva zapadla. Tako se dela zavlačujejo. Letos je OLO Kranj odobril Pokrajinskemu muzeju v Radovljici v te namene 1 milijon dinarjev tako, da smo z restavriranjem že začeli. Strokovnjaki

so prostore še enkrat pregledali in ugotovili zakaj je v prostore pred nedavnim pritekla voda. Zaščititi namravamo kar se da največ napisov, predvsem pa urediti prostore — vseh deset celic, tla v celicah, popraviti hodnike in napeljati električno razsvetljavo, za tem pa, kolikor bomo imeli še sredstev, urediti vitrine in prostore, kjer bodo shranjene tudi znamenite slike iz časa NOB in sredstva s katerimi so mučili naše ljudi v begunjskih zaporih.«

Lj.

GLAS

GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X. — ŠT. 56 — CENA DIN 10.—

Kranj, dne 19. julija 1957

**Na Pokljuki
in Zalem logu
bodo odkrili
spomenik padlim**

Dan vstaje slovenskega naroda bodo na Gorenjskem svečano proslavili. Osrednja prireditve bo na Pokljuki, kjer bodo na svečan način odkrili spomenik 79 borcem III. bataljona Prešernove brigade. Spomenik stoji pri vili »Jelka«, odkrili pa ga bodo na sam Dan vstaje — 22. julija — ob 10. uri.

Računajo, da se bo odkritja spomenika udeležilo okoli tisoč petsto ljudi z vse Gorenjske, predvsem pa iz bohinjske, radovljanske in jesenjske občine. Če bo vreme ugodno, bo okoli dvesto ljudi iz jeseniške občine že v nedeljo krenilo na partizanski pohod čez Mežaklo na Pokljuko.

Z vseh strani bodo vozili posebni avtobusi, 22. julija, od 7. ure zjutraj naprej pa bodo posebni avtobusi vozili z Bleda, izpred hotela »Jelovica« na Pokljuko.

V nedeljo, 21. julija ob 10. uri dopoldne pa bodo tudi v Zalem logu, v Selški dolini, odkrili spomenik padlim. Ob odkritju spomenika bo govoril sekretar OO SZDL Stane Prezelj.

Na spomeniku so vklesana imena 45 padlih borcev iz Selške doline, 7 nepoznatih partizanov ter 22 žrtev fašističnega terorja.

DANES BODO ODPRLI VII. GORENJSKI SEJEM

**Letos razstavlja na sejmu 50 industrijskih,
106 obrtnih in 12 veletrgovskih podjetij**

Ze sedmič zapovrstjo se bodo odprla vrata Gorenjskega sejma, te vsakoletne gospodarske prireditve na Gorenjskem. Tudi letos, tako kot vsako leto, bo na Gorenjski sejmu prihitelo precej poslovnih ljudi in brez dvoma tudi mnogo obiskovalcev, saj je Gorenjski sejem v prvi vrsti sejem blaga za široko potrošnjo.

Kaže, da se Gorenjski sejem iz leta v leto bolj uveljavlja, saj privablja čedalje več razstavljalcev iz drugih krajev Slovenije in tudi nekaterih drugih republik. Nekateri sicer menijo, da bi bilo bolje prirediti Gorenjski sejem vsako drugo leto, precej več glasov pa je slišati o tem, da bi prirejanje Gorenjskega sejma združili z vrsto kulturnih in športnih prireditev, ki naj bi dale Gorenjski, sredi turistične sezone, večji poudarek in pomen. Privablja naj bi turiste iz drugih krajev in tako spremenile tistih deset dni, kolikor traja sejem, v splošno, gospodarsko, kulturno in športno manifestacijo kranjskega okraja. — Kako bo s tem in ali se bodo te misli in hotenja uresničila, še ne moremo reči.

Za letošnji sejem se je prijavilo petdeset industrijskih podjetij, stošest obrtnih podjetij socialističnega sektorja ter zasebnih obrtnikov ter dvanajst veletrgovin. Največ razstavljalcev je iz usnjarske stroke, elektrokovinske, tekstilne, lesne itd. Od celotnega števila razstavljalcev jih je enainštirideset izven področja kranjskega okraja, se pravi iz drugih krajev Slovenije in tudi drugih republik.

Letošnji Gorenjski sejem bo imel prav

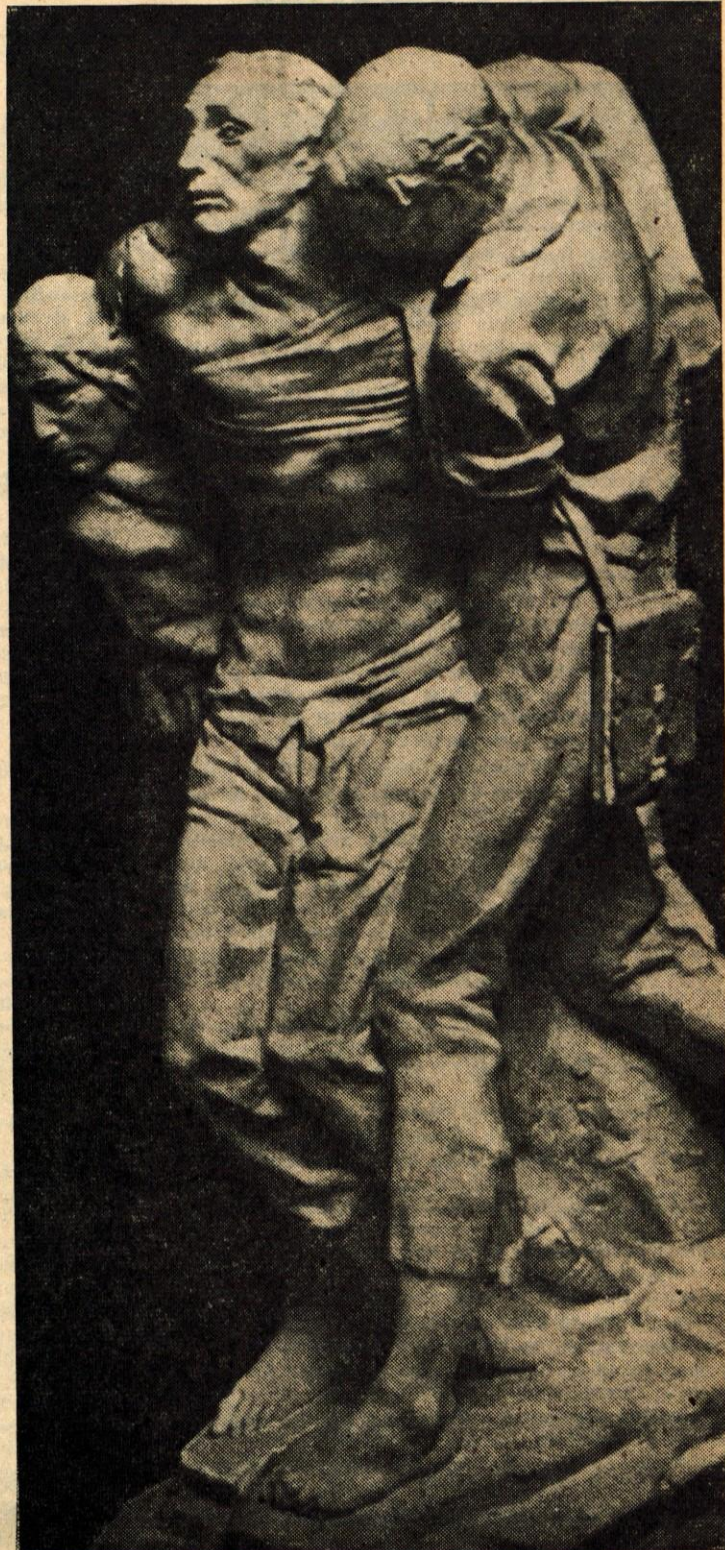
tako kot vsi dosedanja poudarek na blagu za široko potrošnjo. Razstavljeni bodo vsi vrsti izdelki za gospodinjstvo, električni aparati in pripomočki za industrijo, pohištvo, usnjeni izdelki in čevlji itd. Pestrost razstavljenih proizvodov bo omogočila obiskovalcem in seveda tudi poslovnim ljudem, da bodo dobili pregled nad izdelki velikega števila gospodarskih organizacij iz naše republike, ki sodelujejo na sejmu.

Nastanek Gorenjskega sejma sodi, sicer v manjšem obsegu, v leto 1951. Takrat je bila v Kranju prvič razstava lokalne industrije in obrti. Uspehi te prireditve je dal pobudo, da je bila v naslednjem letu organizirana gospodarska razstava Gorenjske. Leta 1953 je prireditev že dobila ime »Gorenjski sejem«, katere prireditelji so bile vse tri zbornice.

1954. leta je razstavljalo na Gorenjskem sejmu 160 razstavljalcev, obiskalo pa ga je 38.000 ljudi. Vsota sklenjenih pogodb je znašala 330 milijonov dinarjev. Naslednje leto se je število razstavljalcev povzpelo na 182, število obiskovalcev na 40.000, podjetja pa so sklenila za okoli 750 milijonov dinarjev pogodb. Lani je bilo število razstavljalcev isto kot l. 1955, obisk je bil sicer nekoliko manjši, vrednost prodanega blaga pa je znašala 620 milijonov dinarjev.

Na letošnjem sejmu bo sicer nekaj manj razstavljalcev kot lani, kar je pripisati predvsem manjšemu številu razstavljalcev s področja obrti. Zlasti velja to za zasebne obrtnike, ki lahko vse svoje izdelke brez truda

(Nadaljevanje na 3. str.)

Dne 22. julija 1941. leta so v Sloveniji počile prve partizanske puške. Ta dan simbolizira začetek vstaje slovenskega naroda, začetek njegove nove dobe, obdobje zmag, v katerem se je slovenski narod povezal z ostalimi jugoslovanskimi narodi v trdno skupnost, v kateri delovno ljudstvo zdaj gradi socialistično življenje

**Vsem naročnikom, bralcem,
sodelavcem in vsem
delovnim ljudem na Gorenjskem
čestita k**

Dnevu vstaje

slovenskega naroda

Uredništvo »GLASU GORENJSKE«

V SLIKI IN BESEDI

Dom JLA v Kranju: prometna razstava

Razstavo je v sredo odprl predsednik Avtomoto društva Kranj Rudi Hlebec (levo zgoraj). Ob miniaturni železnici je največ mladih obiskovalcev (levo spodaj). Na številnih fotografijah so prikazani vzroki in posledice prometnih nesreč (zgoraj)

naš razgovor

KDOR SPREMLJA NAPREDEK, RAZUME MLADINO

Težko je napisati pripovedovanja borca na tako skopo odmerjenem prostoru. Saj so ti ljudje toliko doživeli, da vedo mnogo povedati. Zato sem poprosila predsednika Okrajnega odbora ZB NOV Kranj, tov. Ivana Bertoncelja — Johana, naj mi odgovori le na tri vprašanja.

»Najprej Vaše najlepše doživetje?«

»To je težko povedati. Srečen sem bil, kakor tudi vsi drugi, kadarkoli nam je uspela kaka večja ali manjša akcija. Med najlepše dni pa bi lahko prištel 12. december 1941, ko smo pobili 46 Nemcev in zaplenili mnogo orožja. Od tega dne dalje smo pravzaprav postali šele pravi borci, saj smo pred tem imeli toliko vrst orožja, da se nismo mogli imenovati — vojska. Lahko rečem, da je bila ta akcija ena najpomembnejših za vse in je vplivala tudi na kasnejšo vstajo v Poljanski dolini in Bohinju.«

»Kadar se človek spominja lepih dogodkov, nehoté pomisli še na tiste, ki se jih spominja z žalostjo v srcu.«

Tovariš Bertoncelj se je zamislil kot vedno takrat, kadar je videl pred seboj padle tovariše.

Spomnil se je dogodka, ki ga je že večkrat povedal, tiste borbe, ko je med petnajstimi tovariši padel tudi Stane Zagar.

»Nič laže nam ni bilo, ko smo v Dražgošah vdrl v hišo, kjer so nas naši ljudje prosili, naj ne vstopimo, ker so se zavedali hudih posledic. Vedeli smo, da so ti ljudje pripravljeni storiti za nas vse, vendar smo morali prezreti njihove prošnje, čeprav večkrat s solzami v očeh.«

»Včasih je iz ust marsikatega borca slišati negotovanje nad današnjo mladino, njeno neborbenostjo, nedelavnostjo in lahkomiselnostjo. Kaj menite Vi o tem?«

»Borbenost... Borbenost je vedno posledica pogojev, v katerih živimo, zato danes mladina ne more biti borben v taki obliki kot nekdaj. Največjo odliko borcev — boriti se in doseči svoj cilj s skupnimi napor, duh kolektivnega in tovariškega življenja — pa danes mladina prilagaja času, v katerem živimo. Sicer pa — kdor spremlja napredek in dela za razvoj — ta razume tudi našo mladino. Vsi ostali, med katerimi je tudi nekaj borcev, kažejo do mladine nepravilen odnos.«

TE DNI PO SVETU

△ Na zasedanju Gospodarsko-socialnega sveta Organizacije združenih narodov je naš delegat Gustav Vlahov izjavil, da je bil v zadnjih petih letih na socialnem področju dosežen na svetu znaten napredek, da pa so bistveni socialni problemi kljub temu še zmerom zelo pereči. Velika razlika med razvitimi in nerazvitimi deli sveta jasno priča, kako velike so neskladnosti na socialnem področju. Vlahov je izjavil, da sedanje stanje v svetu zahteva, da se dejavnost in prizadevanje Združenih narodov in specializiranih agencij v največji meri usmerita na zmanjšanje razlik med razvitostjo delov sveta. Za to je treba izkoristiti najnovejše pridobitve naše dobe, avtomatizacijo, jedrsko energijo itd. Če teh pridobitev ne bomo izkoristili za ta cilj, je rekel Vlahov, se bo prepad med razvitimi in nerazvitimi deželami sveta še poglobil.

△ Plenum CK bolgarske Komunistične partije je soglasno izključil iz Politbiroja in Centralnega komiteja KP Bolgarije Georgija Cankova, Dobrega Terpeševa in Janka Panova. V sporočilu je rečeno, da so izključeni člani CK s frakcijsko aktivnostjo sistematično rušili enotnost CK in da so bili izključeni zaradi protipartijske aktivnosti.

△ Predsednik Združenih držav Amerike Eisenhower je na tiskovni konferenci izjavil, da za zdaj nima konkretnega načrta o morebitni dobavi atomskega orožja članicam atlantske zveze. Pripomnil pa je, da bi morala vsaka dežela, ki bi lahko bila pritegnjena v atomski spopad, imeti možnost, da zagotovi svojo obrambo. V zvezi z delom razorožitvene komisije OZN v Londonu je predsednik Eisenhower izjavil, da črnogledost ni na mestu. Potrdil je tudi, da bodo ZDA zmanjšale oborožene sile za 100.000 mož.

△ V francoski skupščini se nadaljuje debata o Alžiru. Vlada je zahtevala nova pooblastila za generalnega residenta v Alžiru, vendar večina strank to odklanja.

△ Urednik New York Timesa, znani komentator Sulzberger, je objavil članek, v katerem pravi, da se alžirsko vprašanje bliža krizi. Sulzberger meni, da ne bi smeli dovoliti še nadaljnjega poslabšanja položaja v Alžiru, ker da to »postopno peha Francijo v polom«. V tem spopadu tečejo vsak dan potoki muslimanske krvi. Spopad zastruplja odnose v vsej Severni Afriki, od Libije pa do Atlantskega oceana. Če Pariz v kratkem ne bo znal najti izhoda, potem so njegovi alžirski dnevi očitno štetí.

△ Dan za tem, ko je zapustila Prago uradna sovjetska vladna in partijska delegacija, ki sta jo vodila Hruščev in Bulganin, je prispel v Prago predsednik Severnega Vietnama Ho Ši Minh. Na praškem letališču ga je sprejel predsednik čechoslovaške republike Antonín Zapotocký s člani vlade.

△ V francoskem pristanišču Marseille so francoski padalci, ki se vračajo iz Alžira v Pariz, uprizorili vrsto napadov na Alžirce. Kakor so uradno objavili, so padalci z nožem napadli alžirske delavce po restavracijah in trgovinah. 17 Alžircev je bilo ranjenih, enega pa so ubili.

△ Francoski bančni uslužbenci stavkajo, ker je vlada znova zavrnila njihovo zahtevo po večjih plačah.

△ V pokrajini Luzon na Filipinskih otokih je divjal tajfun, v katerem je doslej našlo smrt 230 ljudi. Tajfun je porušil na stotine hiš, brez strehe je ostalo okrog 30.000 ljudi.

△ Glavno mesto Japonske Tokio je postalo največje mesto na svetu. Tokio ima zdaj 8.471.168 prebivalcev.

△ Azijska gripa se je razširila tudi na Indijo, Perzijo in na države Srednjega Vzhoda. V Indiji je doslej zbolelo za to boleznijo 1.700.000 ljudi. Od tega jih je samo v Zahodni Bengaliji umrlo 211.

IZDAJA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJSEK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 475, 397 - TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOCI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI

SESTANEK V KAIRU

Indija si je v svetu že utrla sloves kot posrednica v spornih vprašanjih, čeprav ne toliko med dvema stranema, kolikor v prid miru v svetu nasploh. Zato so tudi Nehrujevemu obisku v Kairu takoj prisodili posredovalni značaj in ga v tem smislu označili za eno najpomembnejših srečanj državnikov po anglo-francoskem napadu na Egipt.

Med Indijo in Egiptom seveda ni spornih vprašanj, saj obe deželi družijo prijateljske vezi, ki imajo svoj izraz tudi v osebnem prijateljstvu med Nehrujem in Naserjem. Obe državi vežejo tesni odnosi in podobna hojenja, zlasti skoraj istovetno nastopanje na mednarodnem področju in skupni boj za uveljavljanje politike mirnega sožitja.

Toda Nehru tokrat ni prišel v imenu Indije, pač pa kot odposlanec Commonwealtha (Britanske skupnosti narodov), ali bolje povedano, Velike Britanije, da bi popravil porušeni most anglo-egiptovskih odnosov. Na dnevnem redu razgovorov so bili seveda tudi drugi mednarodni problemi, vendar so opazovalci dali prednost Nehrujevi nalogi: posredovati med Anglijo in Egiptom, da bi normalizirala medsebojne odnose.

V ta namen Nehruju bržčas ni bilo treba prepričevati Egipta, saj je Egipt že večkrat pokazal, da nima maščevalnih namenov od nedavnih agresorjev. Egiptovski predsednik Naser pa je pred nekaj dnevi spet velikušno ponudil roko sprave Veliki Britaniji in izrazil pripravljenost, da Egipt znova vzpostavi prijateljske odnose z bivšim napadalcom.

Takšno ravnanje Egipta je povsem v skladu z njegovo politiko aktivnega sožitja in mirnega reševanja mednarodnih sporov. Samo tako si lahko pravilno razložimo pomirljivo in spravljivo egiptovsko stališče. So pa seveda tudi še obojestranske gospodarske in trgovinske koristi, ki silijo obe državi k čimprejšnji navezavi normalnih stikov.

Nekateri opazovalci menijo tudi, da je po sredi naraščajoči vpliv ameriške politike na Bliznjem vzhodu, tako imenovane »Eisenhowerjeve doktrine«, ki škoduje tako koristim Egipta kot Anglije, čeprav vsak docela drugače. Ti opazovalci zato menijo, da bi ponovna vzpostavitev anglo-egiptovskih odnosov lahko nevtalizirala rastoči ameriški vpliv. Toda to so zgolj postranske ugotovitve.

Bistveno je le dejstvo, da so se začeli obnavljati stiki, ki jih je prekinil nesrečni napad na Egipt pred 9 meseci. Odkar so Angleži z grenkim spoznanjem priznali poraz ob Suez in se sprijaznili z vsemi neprijetnimi posledicami, so v lastnem interesu spet začeli obnavljati podrté mostove z Egiptom.

Med Anglijo in Egiptom so že vzpostavljeni prvi stiki. Pred dvema mesecema so se začela v Rimu dvostranska pogajanja, nedavno se je v Kairu mudil trgovinski odposlanec Velike Britanije, zdaj pride tja številna britanska trgovinska delegacija, skozi suezski prekop je zaplula celo prva britanska vojna ladja, ... odkar so utihnili topovi na obali Suez.

Egiptčani so torej pripravljeni pozabiti na preteklost in so voljni sodelovati tudi z deželo, ki jih je dolga leta zaslužjevala.

la, pred kratkim pa surovo napadla. Pozabiti pa so pripravljene vse to le pod enim pogojem: »da Anglija spremeni svojo politiko in spoštuje našo neodvisnost; le tako bodo naši odnosi spet postali normalni,« pravi Radio Kairo.

Očitno je, da bo do ponovnega sodelovanja med Londonom in Kairo prišlo le v primeru, če bodo medsebojni odnosi striktno sloneli na načelih enakopravnosti in spoštovanja neodvisnosti.

Morda bo k temu prispevalo tudi poslanstvo indijskega predsednika vlade Nehruja v Kairu. Seveda je pri tem marsikaj odvisno od stališč, ki jih je Nehru prinesel iz Londona in jih posredoval egiptovskim voditeljem. Toda že sama osebnost Nehruja je lahko porok, da so takrat ti pogoji bili ugodni in sprejemljivi za Egipt, saj bi se drugače indijski premier ne lotil tako kočljive naloge in ne bi zastavljal zanj svojega dragocene ugleda.

Zato Nehrujevo poslanstvo zbuja tudi upanje, da je britanska diplomacija končno našla sama sebe in je spet zajadrala na tradicionalne poti, katerih odlika je bila hladnokrvna in stvarna presoja mednarodnega položaja. Nedavna suezska zadeva je precej zrahljala ugled britanske politike; zato bo treba pogoltniti še marsikatero grenko pilulo, če bodo v Londonu hoteli popraviti dosedanje napake in povrniti okrnjeni ugled. Normalizacija anglo-egiptovskih odnosov bo zato lahko važna rehabilitacija britanske politike, predvsem pa bo koristila obema stranema, kakor tudi splošnemu položaju na Bliznjem vzhodu.

MARTIN TOMAŽIČ

naša kronika

TRETJI SEMINAR V GOZD MRTULKU

V torek se je v Gozd Mrtulku končal seminar za mlade člane delavskih svetov z Gorenjske. Takoj naslednji dan pa se je začel seminar za sekretariate občinskih komitejev LMS z Gorenjske. Udeležuje se ga okoli 50 mladincev in mladink, ki bodo kooperirani v občinske komiteje. Na tem seminarju bodo predavali vidnejši politični delavci — Boris Kraigher, Boris Žihlerl, Franc Popit, Franček Mirtič in drugi. Seminar bo zaključen 27. julija, ko bo v Gozd Mrtulku plenum OK Ljudske mladine Slovenije.

SEMINAR ZA NORMIRCE V KRANJU

V ponedeljek se je v Kranju začel seminar za normirce iz gorenjskih podjetij. Seminar je namenjen predvsem vodjem normirskih službe, ki naj bi se razen z normiranjem seznanili tudi z organizacijo delovnih mest. Seminar je organiziran v okviru Kluba gospodarstvenikov, udeležuje pa se ga 19 normircev, ozir. vodij normirskih službe podjetij. Na seminarju predavajo znani strokovnjaki ing. Perne, ing. Debevc in Grčar, prof. Bertonec, tov. Križaj, Klemenčič in drugi. Seminar je informativnega značaja in bo zaključen v soboto.

OBČINA BLEJ ZA ZDRAVSTVENE KOLONIJE OTROK

Po prizadevanju sveta za socialno skrbstvo in zdravstvo bo letos iz blejske občine odšlo v kolonije 59 zdravstveno ogroženih otrok. To je doslej največje število in presega tudi lansk. Samo z drugo izmeno preteklo sredo 17. julija jih je skupaj z ostalimi otroki kranjskega okraja odšlo z Bleja 48 na otok Stenjak. Nekaj pa jih bo letovalo v Domu na Planini pod Golico, ostali pa v Avstriji. Največ pa jih gre seveda k morju.

Glavni delež za vzdrževanje teh otrok je prispevala občina, nekaj pa tudi starši. -jb

kratko, vendar zanimivo

HIDROAVIONI NA BLEDU?

Zvedeli smo, da se potovalne agencije iz Anglije prav te dni zanimajo, če bi bilo možno, da bi na Blejskem jezeru pristajali hidroavioni, ki bi vozili angleške turiste v Jugoslavijo. Na Bledu so bili za to, vendar bo verjetno treba počakati na odločitev posebne komisije, ki bo proučila pogoje za pristajanje avionov na Blejskem jezeru.

To ne bi bila le atrakcija, marveč tudi velika ugodnost za angleške turiste, ki bi tako lahko pristali neposredno pred hotelom, v katerem bi bili nastanjeni. I. A.

PRIPRAVE NA PRAZNIK DNEVA VSTAJE NA JESENICAH

V vseh večjih krajih jeseniške občine se letos pripravljajo na počastitev Dneva vstaje. Na proslavah in drugih prireditvah bodo sodelovali bivši borci, kurirji in aktivisti, obvezniki predvojaške vzgoje, strelci in člani DPD »Svoboda«. Razen lokalnih prireditev bodo na Dan

vstaje tudi množični pohodi in partizanski marši po starih partizanskih in kurirskih poteh. Med drugim bodo obiskali tudi obmejne karavle. Jeseniška strelska družina bo organizirala v počastitev praznika množično streljanje z zračno puščico.

ŠKOFJA LOKA OB DNEVU VSTAJE

Zveza borcev v Škofji Loki pripravlja že drugo praznovanje v juliju. Za Dan borca so priredili množičen izlet v partizanske kraje: Kočevje, Rog, Črnomelj, sedaj pa pripravljajo praznovanje Dneva vstaje. Razen slavnostne akademije, ki bo v domu »Svoboda« na Spodnjem trgu (nastopili bodo reteški tamburaši in puštalski pevci), so tokrat vse ostalo praznovanje prenesli na Križno goro. Po akademiji bodo odšli skupno v to znano partizansko vas, kjer bo ob tabornem ognju pel puštalski oktet. V nedeljo dopoldne pa bodo po koncertu pevskega zbora »Ivan Cankar« iz Virmaš položili vence ob spo-

minski plošči padlim na Križni gori.

LETOS ŽE SEDMA MEDNARODNA REGATA NA BLEDU

Letos so Blejci pripravili obširen program za praznovanje občinskega praznika, 17. julija. Številne prireditve in športna tekmovanja bodo od 16. pa do 28. julija, ko bodo slovesnost zaključili s tradicional. »Kmečk. obhodom« in z revijo domačih narodnih noš.

Med največje prireditve letošnje praznovanja spada mednarodna regata najboljših domačih in tujih veslačev, ki bo prihodnjo nedeljo, 21. julija popoldne na Blejskem jezeru.

Za to veliko športno prireditev se že dalj časa marljivo pripravljajo.

OKREVANCI V ZDRAVILIŠČU »STANE ŽAGAR« V BOHINJU SO SE OKUŽILI S HRANO

V klimat. zdravilišču »Stane Žagar« v Bohinju je v soboto, 13. julija, zbolelo večje število okrevancev. Nekaj so jih zaradi povišane telesne temperature, glavobola, bruhanja in driske takoj poslali v bolnišnico. Vzrok je verjetno okužena hrana. Obolenje ni nalezljivo. Gre za vnetje črevesja. Bolniki so se že vrnili iz bolnišnice. — Tudi ostali se dobro počutijo. Preiskave se še nadaljujejo.

PRED JESENISKO POSTAJO BODO UREDILI PARK

Na Jesenicah bodo v počastitev občinskega praznika, ki bo 1. avgusta, med drugim uredili tudi prostor pred postajnim splotjem. Mestna komunala ga bo ob pomoči prostovoljnih delavcev spremenila v park. Prostovoljna delovna akcija bi se morala pričeti že v ponedeljek, vendar je slabo vreme delo za nekaj časa preprečilo.

U.

LEPŠI DOHOD DO TOVARNE »STOL«

V tovarni »Stol« na Duplici pri Kamniku so ob asfaltni cesti postavili lično ograjo s širokimi dovoznimi vrati in vratarško lopo, kjer bo tudi velika ura. S tem je prostor lepo ureden in dohod urenjen. Vsa dela bodo opravljena do občinskega praznika.

SPOROČILO NAROČNIKOM IN BRALCEM!

PRIHODNJA ŠTEVILKA »GLASU GORENJSKE« BO IZŠLA DNE 26. JULIJA

KAJ SODIMO O...

skrbi za borce NOV v podjetjih

Zelezarna Jesenice: »V tovarni je zaposlenih nad tisoč borcev in udeležencev NOB ter blizu 400 internirancev. Podjetje se vseskozi trudi, da nudi tem tovarišem priložnost za strokovno izpopolnjevanje. Tako je bivši Metalurški delavski tehnikum absolviral 24 članov ZB, sedanji delavski oddelek ljubljanske Tehniške srednje šole obiskujejo štirje, Mojsirsko šolo pa 20 bivših borcev. Vsem tem je nudila oziroma še nudi Zelezarna izdatno štipendijo v obliki skrajšanega delovnega časa. Nadalje štipendira Zelezarna osem bivših borcev na 2-letni Ekonomski srednji šoli v Kranju in Ljubljani, dva pa na univerzi. Zdej ugotavljajo na posameznih delovnih mestih, kjer delajo člani ZB, koliko praktičnega oziroma teoretičnega znanja jim še manjka za obvladanje dela na teh delovnih mestih. Zelezarna bo vsem nevalificiranim borcev nudila možnost za kvalifikacijo v tečajih, nekaj pa jih bo tudi štipendirala. V dopisniško 3-letno Ekonom. srednjo šolo je vpisanih 6 članov ZB.«

»Iskra« Kranj: Za borce NOV skrbimo na ta način, da jim nudimo možnosti za temeljitejšo stro-

kovno izobrazbo. Pred nedavnim smo napravili seznam vseh tistih borcev, ki še nimajo kvalifikacije. Po delavnicah bomo imeli z njimi sestanke, na katerih se bomo pomenili, kakšno kvalifikacijo želijo. Potem bomo začeli tečaj. Trajal bo predvidoma dve leti, in sicer trikrat tedensko po štiri ure. Na njem se bodo delavci usposabljali za poklice iz strojne in elektrotehniške stroke. Tečaj bo namenjen izključno nekdanjim borcev, ki iz kakršnihkoli razlogov še niso uspeli pridobiti kvalifikacije.

Tovarna »Sava« Kranj: Nekaj borcev smo poslali letos z ostalimi delavci na zdravljenje na Mali Lošinj. Polovico bo prispeval zanje Zavod za socialno zavarovanje, polovico pa podjetje. Vsi borci pri nas še nimajo kvalifikacije. Skušali smo jih zaposliti na takih delovnih mestih, ki so razmerno dobro plačana. Prejšnja leta smo prirejali tudi tečaje za strokovno izpopolnjevanje. Letos smo za Dan borca obiskali bolnega člana kolektiva in nekdanjega borca Vidica, ki smo mu pomagali z materialom in denarjem. 4. julija smo za člane ZB iz podjetij priredili izlet na Pohorje.«

ODPRTA OBZORJA

Križem kražem po radovljiški občini

S svojimi 11.600 prebivalci spada radovljiška kumuna med srednje velike občine. Po tej plati je zanimiva v toliko, da je v zadnjem stoletju število prebivalstva v posameznih krajih močno nihalo. Na področju sedanje občine je 25 takih naselij, ki imajo zdaj manj ljudi kot, denimo, leta 1869. Med temi so tudi Kropa, Ljubno, Česnjica, Globoko, Kamnje. V 27 krajih pa se je prebivalstvo izdatno povečalo. Radovljica je prehitela Kropo in ima zdaj 2380 prebivalcev, medtem ko jih je imela pred 25 leti kakih 1300; Lesce so leta 1921 imele 630, zdaj pa imajo 1500 ljudi; Begunje so bile takrat vas s 563 prebivalci, zdaj pa živi v njih skoraj še enkrat več ljudi.

To govori pravzaprav o gospodarskem utripanju v posameznih krajih. Potek življenja se je usmeril bliže k železnici in glavni cesti, kjer se je naseljevala industrija. Vendar — kar je zanimivo in pomembno — se industrija v tej občini ni stlačila na en sam kraj, marveč se je porazdelila na Lesce, Radovljico, Begunje, Otoče, Kropo itd.

Begunje so bile pred vojno vas, v katero so se sčasoma naselile nekatere volnarske in podobne delavnice. Po vojni pa se je nad strehe starih kmečkih domov dvignil industrijski dimnik. Hlev in kozolec sta sprejela medse modernega soseda — tovarno. Gostje ki zdaj sedajo v begunjski gostilni za mize se ne poznajo več drug drugega po domačih starodavnih hišnih imenih. Ljudi je več in tudi iz drugih krajev so prišli. Tu je zdaj namreč Tovarna športnega orodja »Elan«, k zaposluje že kakih 600 ljudi. Blizu, v Zapužah, je Tovarna sukna s 150 ljudmi, v Poljčah kmetijska šola, v Dvorski vasi opekarna in klimatsko okrevališče, v Begunjah bolnica za duševne bolezni.

Podobno se dogaja še v nekaterih krajih. To je značilnost radovljiške občine: izredno nagla industrializacija. Pred vojno so bila v občini industrijska podjetja »Tovarna verig v Lescah«, »Plamen« v Kropi, Tovarna pletenin v Radovljici ter še nekaj delavnic, ki so začele polagoma dihati po industriji. Zdaj pa je v občini že 12 industrijskih podjetij, ki se še vedno razširjajo. Samo Tovarna verig v Lescah računa z bližnjo več sto milijonsko investicijo. Gospodarska obzorja občine so torej odprta. Naslednja značilnost — ugodna — za industrijo v občini je, da je le-ta zelo pestra po svojem sestavu: kovinska, športna, lesna, tekstilna, živilska stroka.

Ob Sobčevem bajerju taborijo

Elanov« avtobus vozi delavce na delo in z dela. Na poti se srečuje z avtobusi drugih podjetij. Eni dol, drugi gor. Skozi radovljiško občino prevažajo delavce podjetja »Iskra« iz Kranja, »Plamen« iz Kroke, avtobusne proge pa vzdržujeta čez občinsko področje še avtobusni podjetji »Transturist« in »SAP«. Avtobusni prevoz delavcev je zdaj nekakšna transkna dejavnost večjih podjetij. Toda ali ne bi bilo smotrnejše, da bi to skrb odvezli podjetjem ter bi to delo združili v okviru občine ali celo več sosednjih občin skupaj? Na ta način bi uvedli redne avtobusne proge, ki bi hkrati lahko služile tudi drugim potnikom in turistom, prvenstveno pa seveda delavcem in uslužbencem za vožnjo na delo in domov.

»O tem smo že razmišljali in razpravljali z nekaterimi podjetji, vendar je za zdaj ostalo samo pri tem,« povedo na občini.

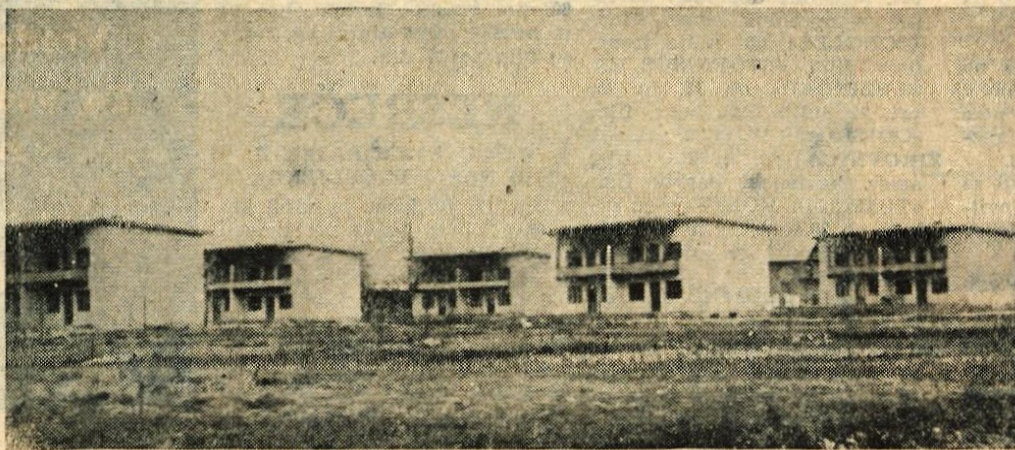
To je problem, ki ga je prinesla nagla industrializacija občine. S prevozi delavcev in uslužbencev premagujejo podjetja stanovanjsko stisko. V Begunjah, pravijo, je zasedena vsaka luknja. Podobno je tudi ponekod drugod. Tudi komunalne naprave postajajo pomankljive, ni dovolj menz, obrtnih delavnic, zdravstvenih objektov in tako dalje. Občina bo letos dogradila do decembra 16 stanovanj, Tovarna verig v Lescah še nekaj, a vse to je premalo. Nekaj čisto kmečke vasi čutijo večje potrebe. V Begunjah in na Brezjah si želijo kulturni dom, toda treba bo počakati, v Kropi ga pa že imajo. Kjer raste industrija, postajajo šolska poslopja pretesna. To polagoma čedalje bolj čutijo zlasti v Radovljici. To jesen bodo odprli novo šolo v Lipnici. Zdaj še ne vedo, kje dobiti približno 2 milijona, da bi v šolo napeljali vodovod in kupili opremo, toda na vprašanje, če bo moč pravočasno stvar urediti, zatrjujejo na občini:

»Seveda bo, saj mora bitile«

Najpomembnejša naloga, na katero se bomo predvsem vrgli, pa je ureditev in izpopolnitev zdravstvene službe,« poudarja predsednik ObLO tov. Jakob Eržen. »Ze za letos računamo na ureditev zobne ambulante in paviljona za preventivno zdravstveno službo v Radovljici, na dokončno ureditev ambulante in posvetovalnice v Lescah, zobne in splošne ambulante v Begunjah, pa tudi v Kropi. Sredstva bo treba porabiti predvsem v te namene.«

Od blejske ceste se na klancu, takoj od Lesca proti Bledu, odcepi nova, šele grobo dograjena cesta. Kažipota še nima, a bil bi že potreben, da bi turistu ne bilo treba povpraševati domačinov, kje pelje pot k Sobčevemu bajerju.

Ta bajer postaja radovljiška zanimivost. Umetno jezero z otokom. Nekakšen Bled v žepni izdaji. »Bled« pri Bledu. Njegove gradnje se je lotila občina lani, letos jo počasi nadaljuje. Hoče se prilagoditi sodobnemu turizmu, zato je pri jezercu pripravila primeren prostor za campinge.

Industrija raste, zato pa je treba vedno več novih stanovanj — Na sliki: bloki v Radovljici

Dva zagorela dečka nosita nekakšne cule.

»Kam pa, fanta?«

»Idemo da peremo rublje.«

To so taborniki iz Crikvenice. Razen njih je tu še mladina iz Šamca. Vsaka skupina je postavila svoje mestece s platnenimi strehami.

Tudi primitiven bife že stoji ob jezercu, med drevesi. Postavilo ga je radovljiško gostinsko podjetje »Triglav«, če sem prav razumel moža, ki je podnevi prodajalec, ponoči pa čuvaj »bifeja«. Spi kar tam. Stojnico ponoči deloma prekrije s staro jugoslovansko vojaško odejo. To mu je streha.

PRIREDITVE NA DAN VSTAJE V KRANJU

V soboto, 20. julija, bodo priredili kranjski pevski zbori ob sodelovanju jeseniške godbe glasbeno akademijo pred Sindikalnim domom v Kranju. Naslednji dan dopoldne bo osnovna organizacija ZB Huje razvila svoj prapor in odkrila spominsko ploščo na hiši, kjer je bila 1941. leta prva tiskarna OF v Kranju. Nad Češko kočo bo ob 10. uri dopoldne meddržavno tekmovanje v slalomu. Popoldne bo v Olševku politično zborovanje kot zaključek praznovanja krajevnega praznika v Senčurju, zvečer pa na Titovem trgu v Kranju revija filmov. Na dan vstaje ob 10. uri bo odkritje spominske plošče padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja na zadružnem domu na Primskovem. Strelsko družine občine pripravljajo za Dan vstaje strelsko tekmovanje.

HRUŠIČANI BODO PRAZNOVALI

Prebivalci Hrušice so se na svoj krajevni praznik tudi letos lepo pripravili. Praznovali bodo od 20. do 28. julija. V soboto zvečer bodo fanfare naznanile začetek slavlja, nato pa bo sledila baklada. Vse do 28. julija se bodo vrstile kulturno - prosvetne in športne prireditve. V počastitev praznika bo imel krajevni odbor slavnostno sejo. Spomenik talcem na Belem polju, ki so jih Nemci ustrelili 27. julija 1942. leta, so Hrušičani letos obogatili z dvema spominskima ploščama in novimi slikami talcev. Uredili so tudi zgodovinsko razstavo, ki bo prikazovala udeležbo prebivalcev v NOV in njihovo delo po osvoboditvi.

P. U.

OBČINSKI PRAZNIK V RADOMLJAH

Kulturni teden v Radomljah se je začel v nedeljo 14. t. m. Radomejčani imajo v tem tednu na sporedu vrsto kulturnih prireditev. Za ves tamkajšnji okoliš pa bo posebno pomembna otvoritev novega železobetonskega mostu v nedeljo popoldne.

Z.

»Ze več dni in noči sem tu. Prejšnje dni in noči me je močil dež, toda nekdo mora varovati stojnico. Če bi imel streho iz šotrovine, bi šlo, tako pa je kar lilo name.«

Kdor posluša njegovo zgodbo, ne more razumeti, da se podjetje tako malo zmeni za zdravje svojega človeka. Mož pa se niti ne pritožuje preveč, ker na nebu spet sije sonce. Spet bo morda kupčija. Pravi, da je na Dan borca iztržil petdeset, nato, v nedeljo, pa 20 jurjev. Ob sončnih prazničnih dnevih prihajajo sem tisoči iz Jesenic in drugih krajev. Tudi kak inozemec se že ustavi.

Drugače pa je po podatkih občine letošnji turistični promet nekako enak lanskemu, ki pa je bil dosti ugodnejši kot prejšnja leta.

Pa delo ljud. odbora: O tem pobiram zanimivejšo drobec iz razgovora s predsednikom ObLO tovarišem Jakobom Erženom. S svojimi uslužbenci je ObLO zadovoljen, ker je upravno poslovanje vestno in razmeroma zelo dobro. Sodelovanje z volivci? Zbori volivcev so nekateri bolj, drugi manj živahni. Odvisno je od tega, v koliko ljudi neposredno zanima zadeva, ki je na dnevnem redu. Zbori volivcev bodo vedno pomenili nujno

potreben stik ljudskega odbora z državljani, vendar pa ta stik ni več zadosten. Ljudi je treba še izdatnejše seznanjati s problematiko občine in to tudi na sodobnejši način, ne le na sestankih. Ljudski odbor namerava za to v kratkem izdati brošuro o problematiki občine, ki jo bo razposlal zlasti vsem delavskim svetom, organom družbenega upravljanja in množičnim organizacijam. Morda (to pristavlja pisec tega sestavka) bo sčasoma potrebno začeti izdajati tudi poljudni občinski bilten ali pa občasne priloge lokalnega tiska za posamezne občine. — Toliko mimo-grede.

Krajevnih odborov je v občini 11, krajevnih uradov 4. Toda medtem ko je, denimo, kranjska občina prepustila krajevnim odborom letos kakih 7 milijonov ali približno 100 odstotkov več sredstev kot lani (podobno, čeprav v manjšem obsegu tudi škofjeloška občina), so v radovljiški občini sredstva za komunalno dejavnost skoncentrirana in ta dela opravlja komunalna uprava, ki pa se opira na sodelovanje krajevnih odborov. — Vzrok, da občina še ne daje materialne osnove krajevnim odborom, je iskati v tem, da so celotna občinska sredstva za komunalno dejavnost še zelo pičila.

Čutiti pa je, da politično in oblastveno vodstvo občine pravilno sodelujeta in da njuna dejavnost zato uspešno tolče v skupen cilj. Sveti ljudskega odbora pa so začeli polagoma, toda čedalje bolj povezoovati svoje delo z aktivnostjo organov delavskega in družbenega upravljanja. To bo potrebno vedno bolj, saj je poglobitveni namen samoupravljanja in razvijanja komunalnega sistema v tem, da začno samoupravni organi in državljani prevzemati nase čedalje več poslov in tako sami urejati življenje.

To so drobci iz življenja radovljiške komunne. Drobci, ki pa pripovedujejo, da ima komunna za svoj razvoj odprta obzorja.

M. Z.

VII. Gorenjski sejem

(Nadaljevanje s prve strani)

prodajo in zato ne kažejo zanimanja, da bi razstavljali. Industrijska podjetja pa bodo letos razstavila precej več novih izdelkov kot lani, predvsem za široko potrošnjo.

V okviru letošnjega Gorenjskega sejma bo tudi posebna turistična razstava, ki ne bo imela splošnega propagandnega namena, tako kot vsa leta doslej, marveč bo posvečena popularizaciji turističnih prireditev na Gorenjskem. To je brez dvoma ugodna novost.

Vsakoletno nagajevanje obrtnih razstavljalcev oziroma njihovih kakovostnih izdelkov pa bo tudi letos vzpodbudilo obrtne kolektive in obrtnike k izdelovanju čimbolj praktičnih in sodobnih izdelkov, ki ne bodo predstavljali le razstavni izdelek, marveč bodo dostopni tudi potrošnikom.

In slednjič: tudi na letošnjem Gorenjskem se bomo srečali poslovni ljudje iz vseh krajev države in sklepali trgovske pogodbe.

I. A.

GLAS GORENJSKE

V NEDELJO TEKMOVANJE TRAKTORISTOV

V nedeljo bo v Senčurju okrajno tekmovanje traktoristov. 12 gorenjskih traktoristov bo tekmovalo v oranju in spretnostni vožnji. Za okrajnim tekmovanjem pa bodo trije najboljši odšli na republiško tekmovanje v Celje, kjer bodo tekmovali za »Zlati plug«.

ŠTEVILEN OBISK NA BLEJSKI GOSPODARSKI RAZSTAVI

Do 16. julija je gospodarsko razstavo na Bledu obiskalo že 66.284 obiskovalcev. Največji obisk v enem dnevu pa so zabeležili minulo nedeljo, ko si je razstavo ogledalo 3850 ljudi. Kako število obiskovalcev Bleda raste v času sezone iz dneva v dan, nam pričajo naslednje številke: 4. julija na Dan borca je bilo na razstavi 1740 gostov, na nedeljo 7. julija 2442, medtem ko je zadnje nedeljo že naraslo na 3850. Med tednom je seveda obisk nekoliko manjši. Številni obiskovalci, med njimi ugledni domači in tuji gostje, se v knjigi vtisov z razstave o njej zelo zadovoljivo in pohvalno izražajo.

Pred nedavnim si je ob obisku na Bledu ogledal razstavo tudi visoki gost, predsednik švedske vlade Tage Erlander.

»TISKANINA« BO PRISPEVALA MILIJON DIN ZA PREVENTIVO

V tovarni »Tiskarina« Kranj so na zadnji seji delavskega sveta potrdili pravilnik o nagajevanju novotarjev in racionalizatorjev. Razpravljali so tudi o novem načinu delitve dohodka, s katerim bodo člani delavskega sveta skušali seznaniti ves kolektiv.

Delavski svet je sklepal tudi o obveznem preventivnem zdravstvenem pregledu vseh zaposlenih žena glede morebitnih rakastih obolenj. Podjetje bo v ta namen prispevalo približno milijon dinarjev iz dobička.

B. M.

CESTO OD VISOKEGA DO TUPALIČ BODO ASFALTIRALI

Cesto iz Kranja proti Jezerskem so pred dvema leti asfaltirali do vasi Visoko, zdaj pa jo bodo izravnavali in asfaltirali še od Visokega do Tupalič. Prebivalci vasi, skozi katere pelje omenjena cesta, so na zborih volivcev zahtevali, da jo asfaltirajo vsaj do Preddvora. Do sedaj je bila vedno vsa razkopana in zaradi tega se je dogodilo tudi že več nesreč. Okrajni ljudski odbor Kranj bo za ureditev ceste prispeval en milijon dinarjev, ostalo pa bo financirala Uprava za ceste LRS.

Čr.

50 % IZDELKOV ZA IZVOZ

Tovarna »Tiskarina« Kranj je od 1. januarja do konca junija 1957 izvozila za milijon dolarjev blaga. Tovarna bo odslej v prvi vrsti skušala zapolniti domači trg.

B. M.

CESTO OD MEDVOD DO ZBILJ ASFALTIRAJO

Okrajna uprava za ceste v Ljubljani že nekaj časa preureja cesto, ki pelje iz Medvoda do Zbiljskega križišča. Staro cesto so izravnavali in na več krajih razširili, zdaj pa jo že tudi asfaltirajo. Za asfaltiranje si je največ prizadevalo Turistično društvo, ki ureja Zbiljsko jezero. Prebivalci medvoške občine želijo, da bi asfaltirali tudi cesto Medvode — Vaše — Preska — Goričane — Sora — Gostče — Skofja Loka. Sora privablja vedno več kopalcev, zato se je promet na tej cesti izredno povečal. Ob lepih dnevih, zlasti ob nedeljah gre skozi Medvode na kopanje v Soro na tisoče ljudi, peš in v vozili. Razširitev in asfaltiranje ceste bi bila torej iz turističnih razlogov nujno potrebna. Za to naj bi prispeval nekaj kranjski, nekaj pa ljubljanski okraj.

Č. R.

Izdelujemo volneno blago za moške in ženske obleke, izčesane in mikane volnene preje, lodne, hubertuse in odeje vseh vrst in kvalitet

Čavčna sukna žapuže

Obiščite nas na Gorenjskem sejmu v Kranju

gorenjski obveščevalci

ZDRAVNIŠKA
DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon: 04. Privatnikom malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. — Cena malih oglasov je: Preklic 20 din, izgubljen 10 din, ostalo 12 din od besede. — Naročniki imajo 20 % popusta.

TELEF. ŠTEVILKA NAROČNIŠKEGA IN OGLASNEGA ODDELKA JE: Kranj 190.

MALI OGLASI

Drap volneno jopico sem izgubil 7. julija ob Brezji nad Trzicem do Bleda na cesti pod gorami. Najditelja prosim, naj proti nagradi sporoči svoj naslov Kalan Neži, Jelenol 10, Trzic.

Izgubljena je bila aktovka od Visokega do Preddvora. Najditelja naprošam, naj jo proti nagradi vrne v oglasni oddelek.

Izgubil sem konjsko plahto od gostilne »Jelen« do kokrškega mostu. Najditelja naprošam, naj jo proti nagradi vrne v oglasni oddelek.

OBVESTILO ZADRUGAM IN KMETOVALCEM! V Krogo sta se pred tremi tedni zatekli s planine ali privatnega pašnika 2 telički z verižkami okrog vratu in obešenimi zvončki, stari eno in dve leti. Lastnik jih dobi pri Potočnik Stojanu, Kroga 2.

Prodajam »Horex«, 350 ccm, v odličnem stanju. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam globok otroški voziček (siv). Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam 4 gume 650 X 16 za gumni voz, kompresor in košnja sena. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam telico brejo. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam radijski sprejemnik »Philips« 4-cestni. Sonc Franc, Klanc 44 Kranj.

Prodajam novo stružnico delovne dolžine 450 mm. — Naslov v oglasnem oddelku.

Hišo, prostorno, na lepem mestu, primerno za gostilniško obrt, prodajam. Naslov v oglasnem oddelku.

2 kleparska pomočnika in 1 vodovodnega inštalaterja sprejemam takoj. Stanovanje in hrana zagotovljena. — Maksimov Boris, kleparstvo, Trzic.

Okrajna pošta Kranj sprejme v službo takoj moške za dostavljače pri pošti Trzic, Javornik na Gor. in Kranj. Sprejme tudi moške z vsaj 4 razredi gimnazije za manipulativna dela pri pošti Kranj, Škofja Loka in Jesenice na Gorenjskem. Prijave z obširnimi življenjepisom poslati upravi OP Kranj.

»Zvezda« — tkalnica in tekstilna oplemenjevalnica sporoča cenjenim strankam, da bosta naši poslovalnici v Kranju in Trzicu zaradi letnega dopusta zaprti od 23. julija do 5. avgusta t. l.

Dr. Bahun Jaka iz Jesenic je promoviral na Medicinski visoki šoli v Ljubljani za doktorja vsega zdravilstva. Mlademu zdravniku iskreno čestitamo.

Podpisana Artiček Eliza, gospodinja iz Radovljice, Prešernova 1, preklicujem vse kar sem neresničnega govorila o Hrustelj Zinki iz Radovljice, Prešernova 1 in izjavljam, da za te trditve nisem imela nobene osnove.

Na Kokrici prodajam travnik z ozkim pasom gozda. Naslov v oglasnem oddelku.

Ekonmist s 5-letno prakso sprejme — najraje iz Kranja ali okolice — štipendijo za študij na Visoki ekonomski šoli v Ljubljani. — Naslov v oglasnem oddelku.

Sprejemamo vajenca za kovaško stroko iz bližnje okolice. Pogoj 2 razreda gimnazije. Interesenti naj se javijo v Pilarni Reteče, pošta Škofja Loka.

OBJAVE

RAZPIS

za 6-mesečni pripraviljalni tečaj za
Dopisno ekonomsko srednjo šolo Slovenije

1. februarja se bo pričel nov prvi letnik Dopisne ekonomske srednje šole Slovenije za bivarbo in aktiviste NOV.

Dosedanje izkušnje so pokazale, da ima veliko kandidatov nezadostno osnovno izobrazbo. Nekateri imajo sicer formalne pogoje za vpis, nimajo pa potrebnega znanja. Zato se je Glavni odbor Zveze borcev odločil, da bo organiziral za kandidate 6-mesečni pripraviljalni tečaj iz slovenščine, matematike, zemljepisa in kemije. Vsi interesi, ki nimajo sprejemnega izpita za višjo srednjo šolo, ga bodo morali opraviti pred sprejemnim izpitom v ESSS.

Prijave bodo sprejemali samo Okrajni odbori Zveze borcev do 25. avgusta 1957.

Obrazce za prijavo lahko dobite na Okrajnih odborih ZB od 25. julija dalje.

Interesente obveščamo, da na letošnjem »Gorenjskem sejmu« v Kranju ne sodelujemo, ker nam direkcija sejma ni dala na razpolago razstavnega prostora.

Našim odjemalcem se tudi za bodoče priporočamo z zagotovitvijo, da jih bomo vedno dobro in solidno postregli.

Kmetijski magazin, Ljubljana, Parmova ulica 33.

Krajevni odbor ZB in ZVVI Podnart priredi v nedeljo 21. julija popoldan pri kulturnem domu v Podnartu veselico s srečolovom. — Vljudo vabljeni!

Tekmovalna komisija Gorenjske rokometne podzveze razpisuje prvenstveno tekmovanje za tekmovalno sezono 1957-58 za članske moške in ženske ekipe. Rok za pismeno prijavo je 1. avgust. Pismene prijave pošljite na naslov: Živkovič Milan, Ind. šola »Iskra«, Kranj — Izvršni odbor GRP.

KINO

»STORŽIČ« KRAJ, 19. julija, ob 18. in 20. uri »STOTNIK IN NJEGOV JUNAK«, nemški film, zadnjikrat. 20. julija ob 18. in 20. uri »URE OBUPA«, amer. vstavision film; 21. julija ob 10. uri matineja »BANKOVEC ZA MILIJON FUNTOV«, angl. barvni film; ob 16., 18. in 20. uri »URE OBUPA«, amer. vstavision film — zadnjikrat; 22. julija ob 10. uri matineja »ZA SPUSČENIMI ZAVESAMI«, ital. film; ob 16., 18. in 20. uri in 24. julija »BRODWAYSKA KA«, ameriški barvni film; 23. in 24. julija »BRODWAYSKA USPAVANKA«, amer. barvni film — zadnjikrat; 25. julija ob 18. in 20. uri »NE BODO MI VERJELI«, ameriški film.

»LETNI PARTIZAN« 19. julija ob 20.15 uri »BRODWAYSKA USPAVANKA«, amer. barvni film. 20. julija ob 20.15 uri dvojni program: »ZA SPUSČENIMI ZAVESAMI«, premiera ital. filma in »BRODWAYSKA USPAVANKA«, amer. barvni film. 21. julija »ZA SPUSČENIMI ZAVESAMI«, ital. film — zadnjikrat. 22. julija ob 20.15 uri »TUJA ZEMLJA«, premiera jugoslov. filma. 23. in 24. julija ob 20.15 uri »NE BODO MI VERJELI«, amer. film — zadnjikrat. 25. julija ob 20.15 uri »UPORNIK«, prem. amer. filma.

»SVOBODA« STRAŽIŠČE, 20. julija ob 20. uri »BANKOVEC ZA MILIJON FUNTOV«, angl. barvni film. 21. julija ob 16., 18. in 20. uri »BRODWAYSKA USPAVANKA«, ameriški barvni film. 22. julija ob 18. in 20. uri »STOTNIK IN NJE-

GOV JUNAK«, nemški film 24. julija ob 20. uri »TUJA ZEMLJA«, jugoslovanski film. NAKLO, 20. julija ob 20. uri »STOTNIK IN NJEGOV JUNAK«, nemški film. 21. julija ob 17. in 20. uri »BANKOVEC ZA MILIJON FUNTOV«, angl. barvni film. 22. julija ob 17. in 20. uri »NE BODO MI VERJELI«, amer. film.

»RADIO« JESENICE, 19. julija franc. barvni film »STOPNIŠČE ZA SLUŽINČAD« ob 18. in 20. uri. 20. in 21. julija prem. ital. barvni filma »ODISEJ« — v soboto ob 18. in 20. uri — v nedeljo ob 18. in 20. uri v slučaju slabega vremena tudi ob 16. uri, ob 11. uri matineja amer. filma »ZONGLER«. 22. in 23. julija ital. barvni film »ODISEJ« ob 18. in 20. uri. 24. in 25. julija premiera amer. barvnega filma »HOUDINI« ob 18. in 20. uri. »PLAVŽ« JESENICE, od 19. do 21. julija, franc. barvni film »STOPNIŠČE ZA SLUŽINČAD« v petek, soboto in nedeljo ob 18. in 20. uri, v slučaju slabega vremena je v nedeljo predstava tudi ob 16. uri, tega dne dopoldan ob 10. uri je matineja amer. filma »ZONGLER«. 23. julija franc. barvni film »STOPNIŠČE ZA SLUŽINČAD« ob 18. in 20. uri. 25. julija ital. barvni film »ODISEJ« ob 18. in 20. uri.

ZIROVNICA, 20. in 21. julija, amer. kavbojski barvni film »TUJEC NA KONJU« — v soboto ob 20.30 uri, v nedeljo ob 18. in 20.30 uri. 24. julija francoski barvni film »STOPNIŠČE ZA SLUŽINČAD« ob 20.30 uri.

DOVJE MOJSTRANA, 20. in 21. julija franc. barvni film »KADET RUSSEL« — v soboto in nedeljo ob 20. uri. V nedeljo ob 17. uri se predvaja še amer. film »ZONGLER«. 24. julija ital. barvni film »ODISEJ« ob 20. uri.

KOROŠKA BELA, 20. in 21. julija ital. barvni film »ODISEJ« — v soboto in nedeljo ob 19. uri. 22. julija franc. barvni film »STOPNIŠČE ZA SLUŽINČAD« ob 20. uri.

BLED, od 19. do 22. julija ameriški barvni fantastični film »GOG«, od 23. do 25. julija ital. glasb. film »NEMRTNE MELODIJE«.

LJUBNO, 20. in 21. julija ameriški barvni film »SIN BLEDOČNIKA« — v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 18. uri, ob 20. uri se predvaja angl. barvni film »DŽESI«. 22. julija angleški barvni film »DŽESI« ob 20. uri.

»SORA« ŠKOFJA LOKA, od 19. do 21. julija ital. barvni film »ODISEJ«. 22. in 24. julija amer. film »USODA LJUBEZNI«.

INDUSTRIJA
PLETENIN, ROKAVIC
IN KONFEKCIJE

bo razstavljala svoje kvalitetno priznane izdelke volnenih pletenin, konfekcijo moškega perila krojne izdelave in triko rokavice za široko potrošnjo, za uniformirane poklice kot zaščitne za kirurgijo

na

VII. Gorenjskem sejmu v Kranju

v času od 19. do vključno 29. julija 1957
Oglejte si naš paviljon. Sporočite nam vaše želje!

Brzjavaj: PLETENINA KRANJ

Telefon: Kranj 389

»KRAVAVC« CERKLJE, 20. in 21. julija angleški film »OČKA VRNI SE«. V soboto ob 20.30 uri. V nedeljo ob 16. in 20. uri.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU

Izbira zelenjave je bila v ponedeljek na kranjskem trgu že precej pestra. Jajc je hitro zmanjkalo. Naprodaj je bilo nekaj borovnic — to je bilo tudi edino sadje. Zabeležili smo naslednje cene: zelje 35 din kg, krompir 25 din kg, čebula 45 din kg, kolerabe 5 din komad, špinata 20 din merica, endivija 15 din zavitek, pšenica za kure 45 din liter, koruzni zdrob 45 din liter, ajdova moka 70 din liter, milice 10 din šopek.

V KAMNIKU

V torek je bil živilski trg v Kamniku slabše založen kot prejšnje dni. Huden naliv je preprečil, da ljudje niso mogli nabrati toliko zelenjave za trg. Cene so bile naslednje: novi krompir 28 din, zelje 30 din, paradižnik 80 din, paprika 140 din, čebula 52 din, cvetača 60 din, česen 140 din, rdeča pesa 40 din, in solata 30 din za kg. Sadja je bilo malo. — Ringlo je bil po 60 din, breskve in marelice 94 in hruške po 80 din za kg. Jajca so bila po 17 din.

NESREČE

V ŠOBČEVEM BAJERJU
SO NAŠLI UTOPLJENCA

Dne 14. julija se je odšel kopat v Šobčev bajer pri Lescah Anton Vrhunec, roj. 1. januarja 1938. Zaposlen je bil pri privatnem tapetniku v Radovljici, stanoval pa je na Brezjah. Voda, kjer se je kopal je bila globoka poldrug meter. V torek 16. julija, zvečer pa so našli njegovo truplo. Vzrok smrti je lahko srčna kap, ker je imel Vrhunec slabo srce, ali pa krč.

S. J.

PROMETNA NESREČA
V LESCAH

Dne 15. julija ob 14.15 uri se je pred železniškim prelazom v Lescah pripetila prometna nesreča. Ivan Grobin iz Ribnega, delavec v Tovarni verig Lesce, se je peljal s kolesom iz Tovarne verig proti glavni cesti Bled—Lesce. Vozil je nepazljivo in se ob prihodu na glavno cesto zaletel v tovorni avtomobil, ki je privozil v smeri Bled—Lesce. Prišel je pod zadnje kolo, ki mu je močno poškodovalo levo nogo. Ponesrečenca so takoj prepeljali v bolnišnico.

J. S.

VILICE NA KOLESU
SO SE MU ZLOMILE

V nedeljo, 14. julija zjutraj se je v Britofu ponesrečil 19-letni Ivan Štefe iz Predoselj. S kolesom se je peljal proti Kranju,

na klancu v Britofu pa so mu nenadoma počile prednje vilice, vsled česar je tako nesrečno padel, da se je močno poškodoval po glavi. Zdjaj se zdravi v ljubljanski bolnici, kamor so ga odpeljali takoj po nesreči.

na kraj nesreče, je bil otrok že mrtev. Tudi šofer nesreče ni opazil in je zato peljal dalje.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V KRANJU

Poročili so se: Vincencij Sajov-

vic, klepar in Matilda Čufer, tov. delavka; Rudolf Kolman, elektrotehnik in Marija Kozjek, tov. delavka; Janez Cesen, elektromehanik in Rozalija Bizjak, trg. pomočnica; Leopold Ratnik, ključavničar in Jožefa Čarman, tov. delavka; Edvard Bečan, skladiščnik in Vera Urbanček, šivilja; Mihael Dermota, elektromonter in Ana Hafner, nameščenka; Milan Klemenčič, drž. uslužbenec in Izidora Slabota, nameščenka.

GORENJCII!

Obiščite letošnji

VII. GORENJSKI SEJEM

ki bo v Kranju od 19. - 29. julija

Vredno bo, ogledati si ga
Za vsakogar bo brez dvoma
nekaj zanimivega

Na razstavišču je tudi
stalni zabavni prostor

25 % popust na železnici

Casopisno založniško podjetje

„GORENJSKI TISK“, KRANJ

sprejme takoj

stepodaktilografko

Ilovarna
gumbov
Kamnik

čestita vsem svojim poslovnim prijateljem in prebivalstvu Gorenjske k Dnevu vstaje

Oglejte si naše izdelke na
Gorenjskem sejmu v Kranju
v času od 19. do 27. VII. 1957

UPRAVA GORENJSKE PREDILNICE V
ŠKOFJI LOKI

sprejme

v službo več delavk

Kandidati za sprejem morajo biti zdravi, stari od 18 do 25 let ter si oskrbeti na postnico za zaposlitev, delavsko knjižico in zdravniško spričevalo. Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku.

Tovarna usnja „STANDARD“ v Kranju

sprejme takoj pisarniško moč z
znanjem strojepisja in korespondence

Plača po tarifnem pravilniku in posebnem dogovoru. Ponudbe pošljite upravi podjetja.

ZGODOVINA NOB NA GORENJSKEM

Namen pričujočega kratkega sestavka je v kratkem orisati, kar je bilo doslej storjenega za zbiranje gradiva iz NOB na gorenjskih tleh. Začetek je bil storjen s sistematičnim zbiranjem zgodovinskih podatkov, zapisov, dokumentov, predmetov in drugega zgodovinskega gradiva. To delo zdaj v glavnem opravljajo zgodovinska komisija pri Okrajnem odboru Zveze borcev ter trije gorenjski muzeji: kranjski, škofjeloški in radovljanski. Sodelujejo tudi občinski odbori Zveze borcev in posamezni bivši borci, ki so na lastno pobudo ali na pobudo organizacij ZB pričeli pisati svoje spomine in jih objavili v raznih publikacijah: časopisih, revijah in samostojnih zbornikih.

Občinski odbori ZB so izpolnili že skoraj 2000 življenjepisov in zbrali skoraj prav toliko fotografij bivših borcev.

Okrajni odbor ZB teži za tem, da zbere ves zgodovinski material iz NOB, kakor tudi material iz delavskega gibanja v predvojni letih v muzejih, ki so edini primerni in strokovno sposobni za zbiranje tega gradiva. Doslej je zbranih 2823 fotografij in 41.079 raznih dokumentov in arhivalij. Novo formirane zgodovinske komisije pri občinskem in okrajnem odboru ZB so se dela resno lotile in že v svojih predračunih predvidele vsote za nakup in konserviranje.

Precejšnje število bivših borcev je pisalo svoje spomine in jih objavljalo v dnevnem časopisu in v revijah — izdane pa so bile doslej tudi naslednje knjige: »Pod Mežakljo in Karavankami so se uprli«, pisec France Konobelj-Slovenko; »Gorenjska v miru, trpljenju, borbi in svobodi«, avtor Slavko Smolej; Zbornika Kranja in Gorič, 3 številke Škofjeloških razgledov, »Med gorenjskimi partizani« Ivana Jana, v pripravi pa sta Blejski zbornik NOB in drugi del »Gorenjska v miru, trpljenju, borbi in svobodi«. V pripravi je tudi zbirka pesmi jeseniškega pesnika Mihe Klinarja, v glavnem s tematiko iz NOB.

Knjiga »Pod Mežakljo in Karavankami so se uprli« je izšla v 5000 izvodih, bogato opremljena s slikami padlih in preživelih prvoborcev ter posameznih važnih dogodkov in akcij na Jesenicah, v bližnji okolici in gornjesavski dolini. Knjiga predstavlja zbornik Jesenic in z nekaterimi sestavki zajema tudi bližnjo okolico. Doslej je bilo razprodan nad 3000 izvodov.

Smolejeva knjiga »Gorenjska v miru, trpljenju, borbi in svobodi« je izrednega pomena zaradi kvalitete slikovne in besedne obdelave pokreta socialne in nacionalne osvoboditve v obdobju dveh svetovnih vojn in po osvoboditvi, pa tudi zaradi dobre opreme.

Občinski odbor Zveze borcev v Kranju je pripravil doslej dva zbornika, od katerih je prvi sicer zelo skromen, vendar je v njem nekaj sestavkov, ki

vsaj delno osvetljujejo širino borbe kranjskega delavstva. Glede na bogato zgodovino Kranja in okolice v tem obdobju pa bi lahko izdali obsežnejši in bogato dokumentiran zbornik.

Drugi zbornik zajema zgodovino Gorič in del borb Kokrškega odreda. Po svoji sestavi je zelo bogat in kvaliteten. Predstavlja še posebno vrednost za bivšo občino Goriče. Oba zbornika sta izšla vsak v 1500 izvodih in sta

trikrat, še niso mogli zbrati vsega gradiva NOB iz Škofje Loke, Poljanske doline in Selške doline. Zato bodo z zbiranjem in objavljanjem tega gradiva nadaljevali v prihodnjih zvezkih.

Knjiga Ivana Jana »Med gorenjskimi partizani« dopolnjuje vsa doslej našeta dela in je po svoji vsebini zelo pestra. V njej so opisani prvi organizatorji gorenjske vstaje, delo aktivistov v zgornji savski dolini in del

Božidar Jakac: NA STRAZI (grafika)

razprodana.

V letu 1952 je bila izdana kronika pod naslovom »Dovje in Mojstrana v letih 1941—1945«, ki obravnava delovanje KP v predvojni dobi, dogodke iz časov NOB, grozodejstva okupatorja nad prebivalstvom na Dovjem in v Mojstrani ter streljanje talcev in izgon prebivalcev v koncentracijska taborišča.

»Loški razgledi«, ki so doslej izšli

zgodovine Kokrškega odreda.

Ob raznih praznikih in partizanskih dnevih so občinski odbori ZB in okr. odbor organizirali priložnostne razstave. Doslej je bilo nekaj nad 80 takih razstav, ki jih je obiskalo približno 100.000 ljudi. Zanimanje občinstva za take razstave kaže na potrebo, da bo treba čimprej organizirati stalne razstave NOB v gorenjskih muzejih.

mm

filmi, ki jih gledamo

»POLNOČNA LJUBIMCA«

Ta francoski film je, zdi se mi, namenoma ostal malce »laži«; kajti če bi bila zgodba, ki jo prikazuje, očiščena nekaterih plitkih posplošitev in stilo enotna — taka, kakršna je, meša nekakšen neorealizem s skoraj revijsko nerealističnostjo — bi lahko nastal iz nje resnično umetniški film. Ampak: kot da bi se ustvarjalci tega filma bali, da jim ne bi film preveč tragično izzvenel. Tako je vse skupaj ostalo na ravni feljtona. Kljub temu je film med boljšo polovico našega filmskega sporeda. Mogoče bi ga še najlažje označili z eno samo besedo, ki je pri ocenjevanju umetnin ne uporabljamo, prav zaradi tega pa je za ta film nadvse primerna: film je ljubek.

»OBISOJENI«

Človek bi mislil, da bo ameriški film, ki se odigrava za zidovi jetnišnice, kriminalka, zgrajena po vseh pravilih: drveči avtomobili, pretepi z zvečnim udrihanjem po zobeh in pod brado, strojnice policajev in revolverji gangsterjev. V tem primeru je stvar drugačna: film »Obisojeni« skuša prikazati še nekaj več — psihologijo kazencev in psihologijo njihovih čuvajev, jetniških policajev. Res je, da v tem ni kdovekako uspel, vendar tudi ne popolnoma

neuspel. Torej nekakšna srednja reč. Vsekakor je daleč nad običajnimi kriminalkami, ne nazadnje po zaslugi dobrih igralcev.

»SKRIVNOST SOBE ŠT. 17«

Se en ameriški kriminalni film, tudi ta nadpovprečen. Spet dva dobra igralca: Edward Robinson in Paulette Goddard. Film je dovolj napet ter precej na gosto posejan s komičnimi prizori. Njegovo vsebino bi na kratko opisali takole: delovni dan policijskega častnika je včasih silno naporen in utrudljiv. Kaj vse se zgodi v tem dnevu: policija prepreči napad gangsterjev na veliko banko, izsledi nekega morilca, razkrinka lažnega italijanskega grofa, vmes pa opravi še nekaj »manjših« akcij. Ljubitelji kriminalnih filmov bodo s »Skrivnostjo sobe št. 17« zadovoljni.

»URE OBUPA«

V tretje gre rado: tudi ameriški film »Ure obupa« je kriminalka, še najbolj od vseh treh. Tudi v tem filmu nastopa nekaj dobrih igralcev, med njimi Humphrey Bogart. S tem filmom pa ne bodo zadovoljni samo ljubitelji kriminalk, ampak tudi tisti gledalci, ki od filma pričakujejo kaj več, kot samo golo zabavo ali samo natezanje živcev.

mm

GORENJSKA

REVIJA ZA KULTURO

IZHAJA

SESTKRAT

NA LETO

CENA STEVILKE

50 DINARJEV

LETNA NAROČ.

300 DINARJEV

NAROČNIKE

SPREJEMA UPR.

»GLASU

GORENJSKE«

PRVA — DVOJNA

STEVILKA

IZIDE V

KRATKEM

NA SKORAJ

100 STRANEH

Naročite se!

Z RAZSTAVE V MESTNEM MUZEJU V KRANJU

Detajl freske iz Mač nad Preddvorom

POMPEJANSKO SLIKARSTVO

Zadnji po vrsti je takojmenovani četrti stil. Karakterizira ga fantastična, igračkasta arhitektura, med katero se vpletajo iluziolistično slikane figure ali cele zgodbe, prizori iz mitologije itd. Četrti stil pomeni višek razvoja rimskega slikarstva. V njem korenini tudi za likovni izraz renesanse tako značilna groteska.

Po svojem iluzionizmu (slikarstvo videza) je poznorimsko slikarstvo nekaj predhodnik mnogo kasnejšega impresionizma, ki se je posluževal podobnega načina slikanja, ko je s pomočjo svetlih in temnih barvnih lis skušal ujeti optično podobo danega predmeta (podobno kot jo vidimo z očmi in ne tako kakršna v resnici je).

Po snovi zajema pompejansko slikarstvo skoraj vse motive, ki jih pozna zapadnoevropsko slikarstvo: tihožitje pejzaž, žanr, portret itd.

Razstava obsega 70 reprodukcij najpomembnejših slikarskih spomenikov iz Rima, Pompejev, Stabij in Herkulaneuma.

Pepel in lava, ki sta leta 79 prekrila cvetoča mesta ob vzhodu Vezuva, sta nam ohranila vrsto najpomembnejših slikarskih spomenikov ne le antične temveč celotne človekove umetnostne kulture. Izkopavanja, ki so se pričela leta 1748 so se nadaljevala skozi vse 19. stoletje in trajajo še danes, ko so bili (n. pr. 1952) odkriti nekateri zelo bogati primerki.

Pompejansko slikarstvo običajno delimo na štiri stilna obdobja. Najstarejši je takojmenovani inkrustacijski stil, ki krasni stene s slikanimi barvastimi ploščami in reliefnimi pilastri. Ta način dekoracije se je ohranil še v prvih krščanskih stoletjih, predvsem v katakombah.

Arhitektonski stil poglobi z navideznimi arhitekturnimi motivi steno in odpre ozadje v obliki slikanih pokrajin, vrtov itd. Znamenite so t. i. Odijske krajine, ki jih hrani Vatikanska biblioteka v Rimu.

Tretji po vrsti je ornamentalni slog, ki spremelja začetke cesarske dobe. Zopet se uveljavi stena, ki jo krasijo najrazličnejši slikani arhitekturni motivi: stebriči, zidci, stolpi itd.

Naša kratka zgodba

JOHN STEINBECK:

Moja vojna z ribjimi orli

Naslednjega februarja sem si dejal: Če postavljajo ljudje kole s ploščadjo za ribje orle, zakaj ne bi jaz zgradil na mojem hrastu gnezdo, ki bi zvaljalo moja ptiča, da bi se vrnila? (Elektrarna je medtem razdrla gnezdo vrh telefonskega kola.)

Konec zime sem se lotil dela. Splezal sem na hrast, odstranil ostanke starega gnezda in na njegovo mesto namestil veliko kolo voza ter ga pričvrstil z žico vodoravno. Potem sem narezal suhe pampaske trave, ki sem jo povezal v dolga povesma. Medtem ko je ledeni zimski vihar mršil moje obleko, sem zlezal spet na drevo in vpletel med šprikle kolesa travo. Nastalo je prekrasno gnezdo, ki bi se mu jaz sam — če bi že imel namen nesti jajca — ne mogel ustavljati.

V naslednji dobi je roman, ki sem ga pisal tačas, stopil nekoliko v ozadje, kajti venomer sem moral skakati od mize k daljnogledu in motril gnezdo ter opazovati, če se še nista vrnila moja bodoča najemnika. Ko so se končno prvega junija začele šolske počitnice, sta morala prevzeti stražo moja fant. Nekega jutra je pridrvel v mojo sobo Catbird in tulil: »Ribja orla! Pojdi hitro — ribja orla!«

Drvel sem k daljnogledu, in res, bila sta tu! Toda nič nista mislila na to, da bi se naselila v mojem gnezdu, temveč sta ga tngala, izvlekla skrbno povezane snopčke trave iz njega in jih odnašala prek zaliva, da bi jih uporabila pri svojem štorastem skrupulu na transformatorju.

Čemu bi lagal? Bil sem užaljen in moja užaljenost se je kmalu sprevrgla v divjost, v čvrsto divjost! Ti zanikrni, tatinski ptiči, ti nevhvaležni stvorji, ti — ti ribji orli! Moj pogled se je obrnil k puški, ki visi nad mojim kaminom, toda še predno sem mogel seči

po nji, se me je lotila mnogo boljše, naravnost makiavelistična misel. Tako je, zagodel jo bom tem ptičem, tem ribjim orlom! Hrepenel sem po maščevanju! Toda s svincom? Ne, nikakor ne! Zadel ju bom ravno tako kot sta onadva mene, zadeti ju hočem psiho-loško, v njihovih čustvih! Da!

O psihološkem vojevanju jaz nekaj razumem! Najprej sem proglasil našo garažo za ožje vojno področje, kamor ni imel nihče pristopa. Moj roman je romal v hladilnik na led in dan za dnem sem se ukvarjal z mrežasto žico in velikimi količinami mavca na beli dan izgotovljeno svoje delo: posnetek ameriškega žerjava v naravni velikosti. Kolikor mi je znano, je na vsem svetu le še sedemtrideset eksemplarov tega prekrasnega ptiča. In tu je bil osemtrideseti!

Z zlobnim hehetanjem sem vlekel ptiča iz mavca na hrast in ga namestil v gnezdu. Potem pa sem ga dobro privezal z žico. Njegov bleščeči beli trup s črnim repom ter rdečo glavo se je čudovito odražal od modrine neba. Zavzel sem spet svoje stražarsko mesto na verandi in z daljnogledom opazoval ribja orla, ki sta kar naprej gradila svoje gnezdo na telefonskem kolu pri elektrarni in se delala, kot da nista ničesar opazila.

Jaz pa sem si kaj lahko zamislil, kaj se je dogajalo tam onstran. Gotovo je dejala madame svojemu možu: Nebeški oče, pogled no, Jure, kdo se je naselil tam na oni strani v stanovanju, ki ti ni bilo dovolj fino! Le zakaj sem te poslušala!

Jaz pa sem se smejal v pest! To so rane, ki se nikdar ne zacelijo! To je psihološka strategija kakor mora biti!

Dva dni kasneje je pridrvel moj sin Tom v mojo sobo in vzkliknil: »Gnezdo! Pogledaj no, kaj počenjata v gnezdu!«

Kot strela naglo sem bil zunaj in kaj sem videl? Ribja orla sta v divjem ljubosumju napadala v padalnih naletih mojega žerjava iz mavca — seveda bi si utegnila ob trdem mavcu samo polomiti kremplje, drugega nič! Končno sta se tudi res udala in sta odletela, spremljal ju je moj zasmeh!

Ribja orla nista nikoli več napadla, zato pa so se pojavili drugačni gosti. Ko sem nekega jutra pogledal skozi okno, sem opazil dokaj okroglo damo v khaki-hlačah, ki se je po vseh štirih plazila po moji travi. Zgornje telo ji je tičalo v pulovru z zavihanim ovratnikom, okoli vratu je imela obešen daljnogled, v roki pa naperjeno fotografsko kamero. Ko sem stopil k nji ter jo vprašal, kaj želi, mi je nejevoljno odmahnila z roko. »Pri miru stojte!« mi je ukazala šepetaje.

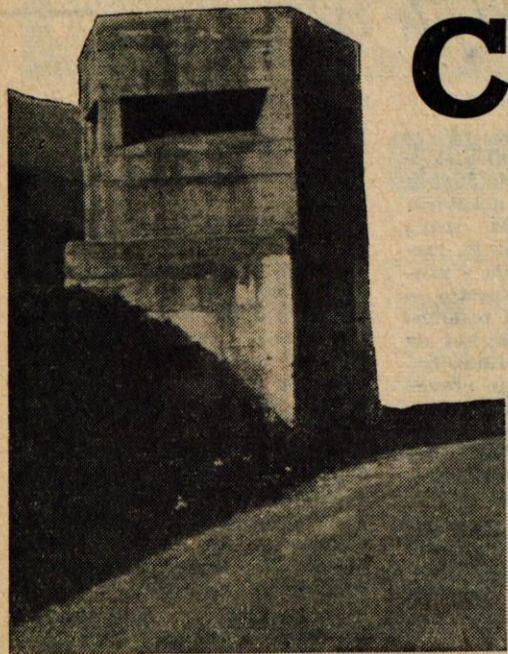
»Ali bi ga res radi pregnali?«

»Toda, ali bi vam smel pojasniti...« sem zastavil. »Pst! Ne tako glasno!« je krehala. »Ali ne veste, kaj je to? Nihče v klub mi ne bo tega verjel! Če se mi ta posnetek ponesreči, vas zadavim lastnorčno!«

No da, potem pa so prihajali ljubitelji ptič drug za drugim — bila je masovna invazija! Našega žerjava se je namreč dalo že od daleč spoznati. Čez nekaj časa so odkrili, kaj je s ptičem, toda, če sem jim hotel pojasniti, da gre za vojno zvijačo, sploh niso hoteli poslušati, ampak so se celo razhudili, nikakor seveda ne na ribja orla, ki sta bila vsega kriva, ne, temveč name!

Toda nihče ne more trditi, da sem zamerljiv človek. Zlezal sem na hrast, odnesel svojega žerjava in gnezdo uredil, da se je ponasalo v vsej svoji krasoti. Zdal je spet pripravljeno in čaka. Ali se bosta ribja orla povzpela to leto do take duševne veličine, ki bi dovolila, da bi prošlost utonila v pozabo?

CESTA NA OBRONKIH

Tako sva se novinarja napotila po cesti iz Tržiča v Begunje, po tisti znameniti »Banditenstrasse«, po kateri so si Nemci upali samo v najhujši sili, pa še takrat s strahom v kosteh.

Začela sva v skromni zbirki snujočega se muzeja NOB v Tržiču.

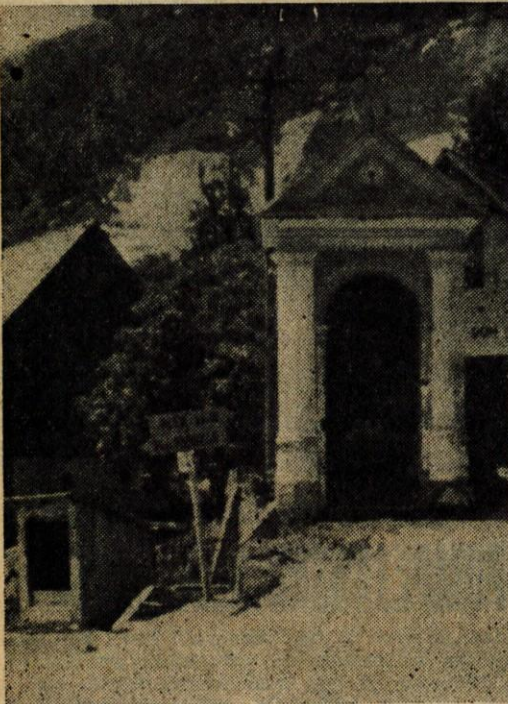
Bilo je v četrtek pretekli teden. Lilo je kot iz škafa. Sedela sva v kavarni in listala po »Gorenjskem partizanu«:

»Najprimernejše darilo za Miklavža ali Božič bi bila odraslim otrokom SVOBODA. Dobi se ob zmagi. Minerici Grintavca.« — »Ohect. Mlad srčan partizan na razpoložanju išče partizanko, da bi mu krajšala čas v brezuspešnih zasedah ob Poljanski cesti. V slučaju hajke bi jo zanesljivo pustil na cedilu. Tovarišice naj ponudbe pošljejo pod značko »hitro teci.« (»Gorenjski partizan« štev. 1, december 1943.)

V številki 2, ki je izšla petnajst dni po prvi, sva našla tale mali oglas: »Pozabljeno. Pri zadnji hajki so možje »Waffen SS« pozabili pregledati naš teren. Apeliramo nanje, da se drugič to ne zgodi več! Užaljeni minerici.«

»Ja, in tu je položaj vedno slabši. Božiča in Silvestra ne bom nikoli pozabil, pa ne, da bi bilo tako lepo, temveč zato, ker sem tako žalostno preživel te lepe dneve leta. Ne smem ti pisati, kaj in kako je vse bilo. To pismo nemškega vojaka je zaplenila patrula 4. čete Kokrškega odreda 3. I. 1944. Komentarja pismu ni treba.«

Pa še eno veselo iz »Gorenjskega partizana«, iz številke 7/8: »Kakšna razlika je med Nemčijo in Indijo? — Vsa Nemčija strada za enega (Hitlerja), za vso Indijo strada eden (Ghandi).«

16. AVGUST 1944

Tega dne so Nemci na odcepu ceste v Bistrico in Kovor postavili tablo z napisom: **BANDITENSTRASSE**

Se je deževalo in še sva listala po orumelih ciklostiranih listih »Gorenjskega partizana«. Smreke so naše tihe družice, zvesto nas spremljajo na vseh poteh. Noč in dan nas gledajo v lice, vidijo vse: naše trpljenje, naš smeh.

Tako je napisal partizanski pesnik Črtomir v prvi kitici pesmi »Smreke«. V isti številki (9-10) sva si zapomnila še eno pesem; njen avtor je Drago iz 1. minerske čete:

Borili se bomo, da naša nekoč bo zlata svoboda in zmaga, takrat spet potrkal ti neko bom noč na okence, deklica draga.

V številki 11-12 naju je pritegnil uvodni članek »Pogled nazaj in naprej«, zanimiv zaradi neizprosne kritičnosti, tiste partizanske samokritike, ki je bila dostikrat prvi pogoj partizanskih uspehov. Takole se začne:

»Vse naše dosedanje časopise, od četnih glasil pa do odrednega, je bilo precej daleč od tega, kar bi vojaški list moral biti. Vrednost vojaškega lista se meri po tem, koliko in kako dviga hrabrost, borbenost, moralo in požrtvovalnost naših borcev.

Kako smo mi izpolnjevali to nalogo?

Peli smo psalme sami sebi, polne samoobčudovanja in samohvale. To je bilo narobe. Baha-vost ne dviga, temveč uspava, demoralizira, zato je škodljiva...«

Še je lilo. Tisti dan je lilo do večera. Videti je bilo, da iz najinega pohoda po »Banditenstrasse« ne bo nič. Da ne bi zaman tratila časa, je eden izmed naju stopil do 44-letnega

Je pač tako. Spomini polagoma bledijo, začne jih prekrivati prah pozabe. Čas napravi svoje.

Vsakdanje življenje skrbi, delo in dolžnosti, človeka tako zaposlijo, da je le redkokdaj razpoložen za obujanje spominov. Za to mora biti pač sproščen, brezskrben, v sebi enaki družbi. Takrat da beseda besedo in spomini vro na dan.

»Se še spomniš, kako je bilo takrat...«

Minilo je dvanajst let...

Dvanajst let od takrat, ko je beseda svoboda dobila resnično veljavo. Dvanajst in več let od takrat, ko smo jo šele slutili.

Bi bilo mar pošteno in pravično prepustiti pozabi vse tiste hude, pa tudi vesele trenutke in dogodke iz teh dni, najsvetlejših v zgodovini našega naroda? — Prav gotovo ne! Kajti preveč je bilo trpljenja in gorja, da bi lahko pozabili. In ne le to! Do mladih ljudi nas veže dolžnost: dati jim moramo kar se da bogato zapuščino.

Mogoče je Dan vstaje najprikladnejša priložnost obuditi v življenje vsaj delček tistega, na kar smo resnično lahko ponosni.

prvoborca Andreja Kramarja, ki je sedaj obratovodja obrata III. tovarne »Peko« v Tržiču. Leta 1941 in 1942 je delal na terenu s Kokrško četo, nato je bil 1942. leta v konfinaciji v Tamswegu v Avstriji in v taborišču v Innsbrucku, od koder je ušel in se priključil partizanom.

Našel sem ga po kosilu, ko je na kavču prebiral časopis. Petletni sinček Rok je bil poleg njega in ga nekaj spraševal; radio je igral Avsenikove polke. Najprej je bil tovariš Kramar malce začuden, zakaj sem se sploh nanj obrnil. Zato je tudi beseda bolj polagoma stekla.

Po vojni je opravljal več funkcij v javnem in družbenem življenju, sedaj pa se je zadnja tri ali štiri leta, umaknil.

»Komunist sem. In to ni prav, da delam le za družino in svoj poklic. Toda doslej me tudi v osnovni organizaciji Zveze komunistov še niso poklicali na odgovornost.«

Ljudje nismo vsi enaki. Konec koncev, bilo bi tudi dolgočasno, če bi bili. Toda zdi se, da tovariša Kramarja nekaj teži, da je bil mogoče preveč razočaran.

»Priznam, zagrenjen sem! Povem vam pa le nekaj: na tisto, za kar sem se boril, ne bom nikoli pozabil in nikomur ne bom dovolil, da bi to blatil. Res pa je nekaj! Zdi se mi, da je ponekod še vse premalo poštenosti in tudi precej več zahrbtnosti je zdaj, kot pa je bilo v časih, ko smo se borili.«

Cutil sem, da mi ni zaupal vsega. Morda bi se mi bolj razkril šele ob večkratnih srečanjih. Morda? Toda nisem se mogel znebiti občutka, da ima bržčas le v marsičem prav...

Kar nama je še ostalo od dopoldneva, sva izkoristila za to, da sva se domenila z nekaterimi borci iz vasi ob Banditenstrasse, ki zdaj delajo v tržičskih tovarnah, za zmenek popoldne ob štirih na Brezju v Dolinškovi gostilni. Do kože premočena sva se pripeljala po klancih na Brezje. Toda zaman sva jih čakala. Večnilo se je že, ko je dež malce ponehal. Enega izmed tovarišev, s katerim sva bila domenjena, sva poiskala na domu. Peter Fajfar, zdaj oddekovodja v tovarni »Peko«, v letih 1944 in 1945 vojni reporter Kokrškega odreda in IX. korpusa, je ravno sedel sredi svoje zbirke albumov z dokumentiranimi posnetki iz partizanskih let. Povedal nama je v kratkem vso zgodovino »Banditenstrasse«. Vrnila sva se k njemu spet v soboto in tokrat nam je bilo vreme bolj naklonjeno. Vzel je svoje motorno kolo in premerili smo to znamenito partizansko cesto od Bistrice skoraj do Begunj. Vmes nama je pripovedoval in kazal kraje, ustavili smo se tu in tam, dopolnjevali njegove spomine s pripovedovanjem ljudi, midva pa sva fotografirala in zapisovala...

Bilo je konec maja ali v začetku junija 1944. leta... Z nekim partizanom, doma s Stajerskega, imena se ne spominjam več, sva šla na moj dom na Brezju. Najedla sva se in odpočila. Ko pa sva že odhajala zdoma in sva bila kakih sto metrov nad cesto v gmajni, sva zagledala osební in tovorni avtomobil, ki sta vozila iz Begunj proti Tržiču. — Ze prej sem vedel, da je bila pol ure hoda od ceste — »za Blakom« — četa VDV, katere komandir je bil Lenart. Šla sva naravnost k njim in Lenarta obvestila, da sva videla avtomobil na poti v Tržič. Sklepalí smo: če sta šla v Tržič, bosta bržkone šla tudi nazaj. Zato smo se odločili, da jih pričakamo na cestnem ovinku pri »Zegnam studencu«, med Brezjem in Bistrico. — In res. Avtomobila sta se vrnila, toda v njih je bilo manj Nemcev kot tja grede. V tovornem avtomobilu ni bilo celo nikogar. Čakali smo jih v zasedi. Ko sta zavozila na ostrem ovinku čez most, smo jih napadli s križnim ognjem.

Osební avtomobil je zdrknil ob desni strani ceste v jarek, tovorni pa je običal kar na cesti. Vsi Nemci, ki so bili v njih, so padli.

NAPAD NA AVTOMOBILA

Ob cesti je ostal samo še kup ožganega železa

OKUPATORJEVA OKRUTNOST

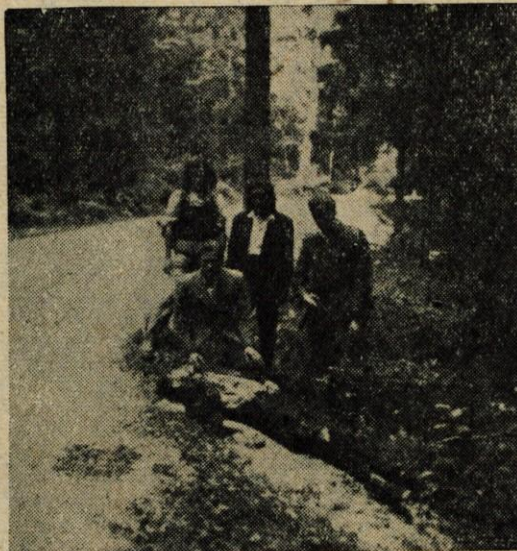
Kakih dvesto metrov pod Brezjami ob cesti smo obstali. Tu so okupatorji in belogardisti ubili Zakška z Bizeljskega.

Bil je zaposlen v Tržiču. Prav dan poprej se

je bil namenil v partizane in nahrbtnik ga je že pripravljen čakal.

Čudno, kako lahko človeka včasih tudi majhna nepredvidnost velja življenje...

Na večer pred odhodom je Zakšek priredil poslovilni večer. Zbrali so se njegovi prijatelji in povedal jim je, da gre drugi dan v partizane.

OKUPATORJEVA OKRUTNOST

Na sliko ubiti Zakšek, ob njem kleči njegov brat. Sliko je posnel P. Fajfar neposredno po umoru

To so zvedeli belogardisti iz postojanke v Kovorju in Zakšek niti še ni odšel od doma, ko so ga prijeli in ga pripeljali na »Banditenstrasse«, kjer so ga v Smrečju ubili. Svoj gnev nad partizani so znesli tudi nadenj in mu obraz popolnoma izmakazili.

Šli smo po cesti naprej. Spomini so nas zaposlili, da nismo imeli časa niti odpočiti se, čeprav bi nam kratek postanek dobro del.

Prišli smo do mesta, ki spominja na dva nemška avtobusa, ki tudi nista prišla cela po Banditenstrasse.

Peter Fajfar in njegov tovariš Slavko, doma z Javornika, sta šla popoldne na Fajfarjev dom v Brezju številka 23. Tu sta se preoblekla, najedla in ulegla na divan v kuhinji. Ko sta tako dremala kake pol ure, je prišla žena in povedala, da sta ravnokar dva avtobusa pripeljala Nemce iz Begunj, verjetno na poti v Tržič. Ustavili so se kakih sto metrov od hiše.

Zvezala sta brž tri rjuhe in se spustila skozi okno ter stekla v gmajno. Lenart je bil takrat s polovico svoje čete na Vaškem. Ko sta mu povedala o avtobusih, je bil brž za to, da ju gredo čakati v lešansko gmajno.

ZASEDA

»Na tem mestu smo postavili zasedo nemškima avtobusoma...«

Niso dolgo čakali, da sta se avtobusa vrnila iz Tržiča. S križnim ognjem so ju napadli in oba sta se zrušila v jarek ter zgorela. Toda v njih je bilo le deset do dvanajst Nemcev, med njimi tudi neka ženska, skoraj polovico manj kot tja grede v Tržič. Vsi Nemci razen enega so padli. Živ je ostal tudi neki belogardist, doma iz Zvirč pri Kovorju. V tej akciji je padel samo en partizan.

Na ta dogodek veže Petra Fajfarja osebni spomin: »Ko sem kot fotoreporter iz neposredne bližine slikal goreča avtobusa in ubite Nemce, je bil tisti belogardist iz Zvirč, ki nam je bil ušel, le nekaj metrov proč od mene, skrit v grmovju. Pozneje so mi pravili, da je rekel, da ni streljal name zaradi tega, ker se ni hotel izdati in izgubiti življenja...«

Drugi dan po tej akciji so Nemci ponovno prišli in odpeljali iz vasi vso živino, posteljnino, aretirali žene (večino so kmalu izpustili, nekaj pa so jih pridržali v zaporu).

»Te prizore sem gledal. Bil sem le kakih sto metrov nad cesto,« je pripovedoval Fajfar, »in videl, kako so ropali domačo hišo, oziroma moje stanovanje. Če bi užgali po njih, bi tudi naše družine pobili. Le stežka smo se premagovali...« — Ob teh besedah in spominih se mu je zataknilo v grlu in oči so mu postale vlažne...

ZASEDA

»Tako sta gorela avtobusa, ki sta se zvalila s ceste...« (Dokumentarni posnetek iz Fajfarjeve zbirke.)

Pot nas je vodila naprej, do Srednje vasi.

Pri Murnikovih je bila doma le simpatična Milka. Ustavili smo se tam zato, da bi še enkrat preverili podatke o partizanski akciji na motorista, ki sta izginila brez sledu in za katera Nemci niso mogli nikdar izvedeti, kako je bilo z njima.

Cprav smo vedeli, da je bila Milka takrat še otrok, se je kljub temu dogodka spominjala.

Eden izmed naju je bil še tako neroden, da jo je vprašal, koliko je stara, toda drugi ga je brž rešil iz zagate, češ, kako je le mogel pozabiti na staro navado, da se žensk ne vprašuje po letih...

Milka je pripove-

dovala:

»Partizani so bili pri Trleju v Srednji vasi na dvorišču. Zaslišali so brnenje motorja. Na njem sta bila dva Nemca. Streljali so jima v hrbet. Ko je vozač ugotovil, da je njegov tovariš ranjen, ga je odvekel za naš hlev. Za hlevom ga je obvezal in ga prinesel v hišo. Motorist je nato hotel z motorjem zbežati, toda motor mu ni vžgal. Le nekaj deset metrov od hiše so ga partizani počakali in ubili.«

Tako Milka kot Fajfar sta se le s težavo spomnila, kdaj je bilo to. Končno smo le ugotovili, da je bilo aprila ali maja meseca 1944. leta. To je bil hkrati tudi prvi napad na motorno vozilo, ki je peljalo po Banditenstrasse.

Nemci niso nikdar ničesar zvedeli o teh dveh motoristih, čeprav so vsi otroci vedeli, kaj se je z njima zgodilo. Učitelji v begunjskih šoli in tudi nemški vojaki so jih spraševali. Toda otroci so molčali kot grob.

Potem smo se ustavili še v zadnji vasi pred Begunjami, v Slatni, pri Francu Mežeku.

Nedaleč od njegove domačije stoji nad cesto kamenit steber in v njem so vklesana štiri imena: Leopold Dremelj, Mirko Eksler, Alojz Glavič, Ignac Hren. To so bile prve žrtve okupatorskega nasilja na Gorenjskem. 2. avgusta 1941 so jih Nemci obesili v stari vojaški baraki pod cesto. Pripeljali so jih iz begunjske graščine in eden jim je že po poti umrl. Obesili so jih na morišču, ki so si ga posebej uredili v ta namen. Ampak gozdovi so bili preblizu... Kasneje so Nemci morišče opustili.

Ko nas je vodil do te barake, nam je Mežek — vsakdo ga pozna pod imenom Stefan in tudi mi smo ga klicali tako — pokazal dobrih 15 metrov visoko vzpetino nedaleč od nacističnega morišča. »To je Gaugenk. Kadarkoli sva z materjo hodila tod mimo, mi je dejala: Bog se usmil' čez verne duše v vicah — vidiš, fant, tule so pa grajski obešali puntarje. — Pa prav tu so obešali puntarje tudi Nemci,« je čez čas pristavil Mežek.

Pogovor se je zasukal iz preteklosti v sedanjost.

»Edina perspektiva za kmetijstvo v teh krajih je preusmeritev v živinorejo, umno in naravno živinorejo,« je govoril Mežek.

Njegova žena je pristavila: »Stari bomo pomrli, mladi bodo v tovarnah, svet bo pa grmovje zaraslo...«

»Ja,« je nadaljeval Stefan, »mladina vsa dela v »Elanu«, v »Verigi«, v jeseniški železarni.

POD DOBRČO

Nobeden noče grunta — če tem našim njivam lahko rečemo grunt. Če bi komu rekel, naj vzame kmetijo, bi te še tožil zaradi razžaljenja časti! Se tisti, ki bodo doma gospodarji, hodijo v tovarne na delo.

Torej je res edina gospodarska perspektiva za te kraje na obronkih Dobrč: načrtna živinoreja.

»Kaj pa pravijo kmetje? Ste kaj storili — mislim na kmetijsko zadrugo in na druge organizacije — za to, da bi počasi prešli samo še na gojenje živine? Saj stvar bo mogoče trajala več deset let, ampak enkrat je pa treba začeti?»

»Ja,« je zategnil Stefan, »kmetje se pač držijo dosedanjega načina življenja in le težko ga bodo opustili. Kar se pa zadruga tiče: vsi smo člani begunjske KZ. No, mogoče bi ta zadruga lahko več storila za naše kraje, kakor je storila doslej...«

Včerilo se je, ko smo se štirje vrnili tja, kjer sva novinarja začela pot po Banditenstrasse.

Sedli smo na Dolinškov vrt in do trde teme preganjali žejo, ki jo je zakrivilo vroče popoldansko sonce. Ob takih prilikah teče beseda gladkeje in misli so bolj sproščene...

Kako danes živijo ljudje ob tej cesti — to je bilo vprašanje, ki je naju, radovedna novinarja, močno zanimalo. Med vojno so razen redkih izjem vsi delali s partizani; zares, to so bile prave partizanske vasi. Kako je danes?

Pri nekdanji Sv. Neži raste novo delavsko naselje Sleme. Lice tega kraja bodo spremenile tržiške tovarne: vedno več ljudi odhaja na delo v Tržič. Tudi v teh krajih je delavstvo — pa čeprav gre v številnih primerih za ljudi, ki so z eno nogo v tovarni, z drugo pa še vedno na borni kmetiji — naprednejši sloj. Da je to tako, se je pokazalo tudi takrat, ko so v Brezju gradili vodovod: stanovalci novega delavskega naselja so v štirinajstih dneh izkopali jarke za cevi, ki jih je potem položila občina — od 15

od nekdanj kmečke in bodo tudi take ostale — le da bodo morali kmetje usmeriti svoja prizadevanja v rentabilnejše, bolj donosne panoge, se pravi, v edino panogo, ki tem krajem lahko prinese gospodarski napredek in razcvet: v živinorejo.

Ampak, da pride do tega, je treba pustiti času njegovo pot.

Mladina ustvarja naprednejše odnose. Tudi v teh vaseh. To se opaža.

Saj bo vendar prav mladina tista, ki bo nekoč preobrazila te kraje.

Vem, da je marsikateremu izmed tistih, ki se sklanjajo po v bregove potegnjenih njivah, kdaj pa kdaj stala pred očmi slika velikih pašnikov, polnih rejene plemenske živine, modernih staj, svetlih hlevov. Ta slika se bo morala uresničiti in uresničiti jo bodo morali ljudje pod Dobrčo sami, če bodo hoteli dobiti iz svoje zemlje večji kos kruha, kot jim ga daje danes.

Za začetek bo potrebno nekaj več zanimanja pri kmetijskih zadrugah, ki delujejo na tem področju. Rekli smo že, da begunjska KZ takega zanimanja ne kaže dovolj. Podgorci vedo o tem povedati zgodbo, ki omenjeni zadrugi res ni v čast.

Na svetu splošnega ljudskega premoženja je zadruga zgradila planšarsko koč. Vsi člani zadruga — in podgorski kmetje so vsi v zadrugi — so prispevali les. Zdaj pa planšarski odbor ne pusti pasti na tem svetu, češ da imajo Podgorci svojo planino. Ampak s to planino je tako, da je v rokah štirih kmetov, vsi drugi pa nimajo ničesar. Tako je nad dvajset interesentov, ki nimajo planine, kamor bi gnali živino na pašo...

Zbrala in napisala:
MILOŠ MIKELN
IZTOK AUSEC

BANDITENSTRASSE

Tako se vije pod Dobrčo cesta iz Tržiča v Begu nje, ki je vlivala strah v kosti Nemcem in belogardistom

Res, ne bi bilo pravično, prepustiti pozabi tiste krvave dni, ko je iz bojov rasla naša svoboda.

Preprosti ljudje ob cesti, ki so jo nemški okupatorji v strahu pred partizanskimi puškami imenovali »Banditenstrasse«, so dvema novinarjema nasuli spominov na tiste dni.

Skušala sva zapisati vse, kar sva slišala, kar se da verno, s spoštovanjem do ljudi, ki so takrat trpeli in danes živijo vsak svoje vsakdanje življenje, pa tudi do tistih, ki spijo pod mehkim mahom svobodnih gozdov...

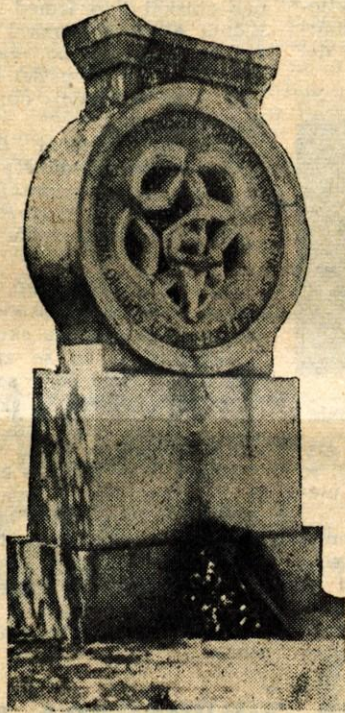
GAUGENK

»Bog se usmil čez verne duše v vica — vidiš, fant, tule so pa grajski obešali puntarje,« tako mi je pripovedovala mati, kadar sva hodila tod mimo. In Mežek nam je pokazal grič, ki mu ljudje še danes pravijo Gaugerk.

PRVE ŽRTVE

Spodaj: ob leseni steni stare jugoslovanske vojaške barake, od katere stojijo danes same še temelji, so Nemci obesili prve žrtve na Gorenjskem. Danes stoji ob cesti nad barako spomenik (levo).

PADLIM GORJANOM
Spomenik žrtvam NOB na pokopališču v Gorjah

1941 je šlo iz Gorij skoraj dvesto ljudi v bohinjsko vstajo. Se danes živi sedem prvoborcev iz tega kraja. Obiskali smo dva izmed njih. Obema smo zastavili samo eno vprašanje: »Kako je živela vaša vas med vojno in kako živi zdaj?«

Janeza Kocjančiča smo našli pri delu. Pripeljal je bil voz žita z njive in se pripravljaj, da ga zloži v kozolec. Posedli smo kar po tleh pod kozolcem in tovariš Kocjančič je pripovedoval.

»Naša občina je bila pred vojno v klerikalnih rokah, čeprav ni manjkalo naprednih ljudi. V Spodnjih Gorjah je delovalo delavsko prosvetno društvo »Vzajemnost«. Tudi gorjanski Sokoli so bili bolj levo usmerjeni. Da so vas kljub temu imeli v rokah klerikalci, gre v glavnem na račun verske usmerjenosti prebivalstva. Oblastniki so se včasih morali poslužiti prav hudega pritiska, da so obdržali vajeti v rokah, zlasti kadar je šlo za male kmete in delavce. Tako so nekoč pred volitvami pritiskali na male kmete na ta način, da so zagrozili s tožbo sedemdesetim malim kmetom, ki so bili zadolženi; tožbo so umaknili potem, ko so si na ta način zagotovili njihove glasove pri volitvah.

Ze pred razpadom predaprilske Jugoslavije, zlasti pa še po začetku vojne, se je poznalo, da je v Gorjah nekaj let učitelj-val narodni heroj Stane Zagar. Upor se je začel takoj, ko so prišli okupatorji, pa tudi neuspela bohinjska vstaja ga ni mogla zavreti. Da je bil tudi klerikalni del vasi na partizanski strani, so zakrivali Nem-

BEŽEN OBISK V GORJAH

ci sami, ker so takoj v začetku izselili duhovščino.

Sicer pa smo obilo gradiva iz partizanskih časov zbrali za Zbornik, ki ga pripravlja Zveza borcev na Bledu in ki bo kmalu izšel.

Spomladi 1949 so na Gorjah ustanovili Kmečko obdelovalno zadrugo. Janez Kocjančič je bil njen predsednik. O tem razdobju najnovejše gorjanske zgodovine nam je povedal, da je bila njihova zadruga edina daleč naokrog, ki je ob likvidaciji zaključila svoje poslovanje z dobičkom.

Zdaj imajo KZ. Najživahnejši je živinorejski odsek zadruga, največ dohodkov pa ima lesni odsek. Zadruga je popravila združno poslopje, postavila odprt hlev za 40 govedov v Kranjski dolini na Pokljuki in skladišče za stroje in pridelke. Njen ženski odsek je ustanovil krpalnico, ki pa zdaj šiva vse od kraja. Potrebnovali bi krojačnico.

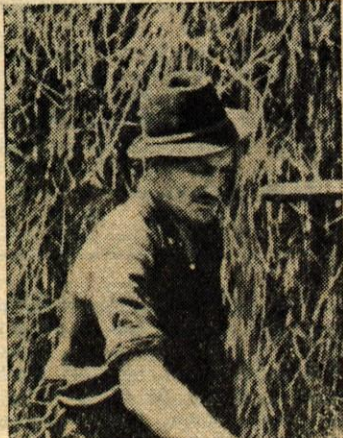
»Kako pa kaj z mehanizacijo?«

»Večji stroji za nas niso primerni, za manjše pa je med kmeti precej zanimanja in jih tudi nekaj imamo.«

»Kaj pa, če bi — saj ne rečem, da zdaj, ampak kdaj v prihodnosti — arondirali zemljišča, potem bi tudi pri vas lahko v večji meri uporabljali stroje?«

»Bi. Ampak za zdaj z arondacijo ne bo nič. Ljudje niso za to.«

Potem je pogovor nanesel na delo političnih organizacij v vasi. Socialistična zveza spi.

PRI DELU
Kocjančiča na Gorjah sva došla, ko je spravljal žito v kozolec

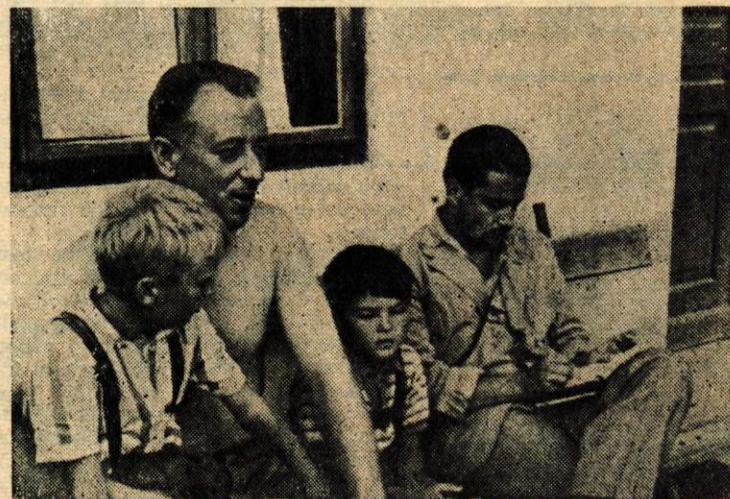
»Saj je menda povsod tako,« je rekel tovariš Kocjančič. Ljudska mladina tudi spi. Nismo se strinjali s tem, da politične organizacije povsod spijo. V pogovoru smo izrazili misel, da je položaj v blejski občini v tem pogledu slabši, kot ponekod drugod. Da je mogoče temu krivo tudi premalo sodelovanja in povezanosti med političnimi in

oblastnimi forumi? »Mogoče je to res, ne vem kako je drugod,« je dejal Janez Kocjančič, »mogoče je tu res premalo povezave.« Potem je pogovor zavil na delikatno pot: vprašali smo ga, kaj misli o razpravi o odstavitvi predsednika blejske občine, o čemer je bilo pred meseci marsikaj izgovorjenega, pa v javnosti ničesar napisanega. »O tem vam lahko povem samo eno: vsi občinski odborniki brez izjeme smo bili proti temu, da bi sedanjega župana zamenjali. Pa še to: med ljudmi je zelo priljubljen. Seveda ni nihče brez napak in tudi on jih ima. Smo pač ljudje.«

Dolgo uro smo sedeli v senci

set Nemcev je padlo, od naših le dva. Neki Nemec je hotel uiti, toda ujeli smo ga in ga likvidirali. Nato smo pregledovali plen. Skupaj s Pečnikom sve se ustavila pri nekem Nemcu in mu pobrala opasač in orožje.

Vtem je pritekel mlad partizan in potegnil izpod trupla Nemca nekaj puški podobnega. Začuden je gledal orožje in dejal: ta puška ima pa odbito cev. In vrget jo je proč. K sreči je bil nedaleč stran Jože Gregorčič, sedaj narodni heroj, ki je velel fantu, naj mu jo prinese nazaj. Ko mu jo je ta prinesel, je rekel: fantje, to je pa čisto navadna brzostrelka...

EDINI, KI ŠE ŽIVI
Janez Žvan v pogovoru z našim novinarjem

pod njegovim kozolcem. Potem smo se poslovili in Janez Kocjančič je začel zlagati žito v kozolec.

Janez Žvan se je ravno pripravljaj, da bo odšel v Radovno sekati drva, ko smo ga obiskali. Poleg sestre je edini od družine preživel vojno. Trije bratje so padli, oče je umrl v logorju.

Sedeli smo na klopi pred hišo in kramljali. Otroci so se igrali, od časa do časa pa je tudi nje pritegnil pogovor. Spominov je bilo dosti. Morda še preveč...

SPOZNALI SMO, KAJ JE
BRZOSTRELKA

Enainštiridesetega leta je bilo. V Rovte smo prišli še pred dnevom. Snega je bilo do kolena. Nismo se še prav utaborili, ko nam je stražar javil, da se vzpenja navkreber četa Nemcev. Našel jih je bil enainpetdeset. Nad cesto smo šli v zasedo. Nihče ni smel streljati prej — tako nam je bilo naročeno — dokler ne bo ustrelil vodnik Alojz Pečnik. Toda kot nalašč mu je naboj zatajil. Ko pa so se Nemci le preveč približali, smo bili prisiljeni užgati po njih. Sedemindeset-

Žvan dela v jeseniški železarni, v prostem času pa tudi doma na terenu. Ko smo se pogovarjali o njihovi terenski organizaciji SZDL, nam je priznal, da ni ravno aktivna. Niti ne bi mogel povsem točno povedati, zakaj. — Morebiti tudi zato, ker občina ne razpolaga z dovolj sredstvi, da bi lahko uresničila želje vaščanov iz Gorij. Mogoče tudi zato, ker mnogi ne kažejo dovolj zanimanja za razne probleme, ki bi jih bilo treba v vasi rešiti.

Drži eno: šolo bi vsi radi imeli, saj že hodijo otroci zaradi pomanjkanja učilnic v šolo, v dveh izmenah. O tej šoli je govora v Gorjah že petdeset let, toda stvar se še ni premaknila z mrtve točke.

Vsaj za načrte bi potrebovali denar, tako da bi lahko tudi terenska organizacija SZDL začela aktivneje delati in uresničiti vzpodbudo, ki je prišla iz vrst samih vaščanov.

Kaže, da povsod tam, zlasti na vasi, politične organizacije bolj ali manj životarijo, če nimajo pred seboj nekih konkretnih nalog. Te naloge pa si je treba zadati in potem ustvariti pogoje za njihovo uresničitev.

kmetov pa so si samo 4 napeljali vodo v hiše; drugi je nočelo napeljavati, menda zato, ker bi morali plačati amortizacijo.

Še preden so zrasle prve hiše novega naselja, sta se spopadli obe miselnosti, pa je morala zmagati naprednejša — kajti to je vedno tako. Kmetje so hoteli obdržati svet, na katerem stojijo nove hiše, za pašnike. Kljub komisijskim ogledom zemljišč so nazadnje morali popustiti... Čas gre svojo pot.

Res, čas gre svojo pot.

S tem ni rečeno, da je kmetijstvo v vaseh pod Dobrčo obsojeno na propad. Te vasi so bile

Krajevni prazniki

KAKO BODO PROSLAVILI
OBČINSKI PRAZNIK
V KRANJSKI OBČINI

Letošnja proslava praznika občine Kranj bo vsebovala politične, gospodarske, kulturne in športne prireditve. V političnem delu je zajeto obnavljanje spominov na NOB, razvije prapora terenske organizacije ZB NOV Huje-Klanc, odkritje spominske plošče na Klancu, kjer je delala prva ilegalna tiskarna v Kranju ter spominske plošče v spomin padlim borcem na Primorskem. Gasilsko društvo Hrastje-Prebačevce bo 28. julija razvilo prapor.

V kulturni program proslave spada »Veseli večer« Radia Ljubljane, dne 27. t. m. Društvo »Partizan« in Stražišče bosta priredili 31. t. m. v Savskem logu telovadno akademijo, kluba Triglav iz Kranja in Mladost iz Zagreba plavalno tekmo, razen tega pa bo tradicionalni 3-dnevni namiznoteniški turnir ter dvoboj v judo športu med ekipami Gorenjske in Stajerske.

ObLO Kranj se bo ob otvoritvi občinskega praznika sestal na slavnostno sejo. Dne 4. avgusta pa bo otvoritev trsteniškega vodovoda.

KRAJEVNI PRAZNIK
V NAKLEM

V dneh 26., 27. in 28. julija praznujejo prebivalci bivše občine Naklo svoj krajevni praznik. Dne 26. julija 1941. leta je odšlo v partizane 22 tovarišev iz tega okoliša. Ze naslednji dan je bila v vasi Cegelnica ustanovljena prva kranjska partizanska četa, ki je nekaj dni po tistem doživela hude boje z okupatorjem. Pred spomenikom, ki so ga postavili na kraju, kjer so Nemci postrelili 59 talcev, se bodo 27. julija zvečer zbrali številni domačini in tujci in se poklonili žrtvam, med katerimi so tovariši iz Dupelj, Zadrage, Pristave, Brega, Bistrice in Ljubnega. Okupatorji so se 1942. leta znesli nad civilnim prebivalstvom, ker niso uspeli dobiti v roke partizanov, ki so pri napadu na sovražni avtomobil ubili 4 policiste in zaplenili na črte za veliko hajko na Jelovico.

R. C.

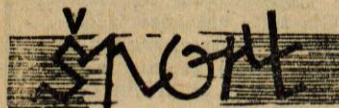
KAMEN
spolike

NEUREJENA POT

Naša slika je posneta z najlepše razgledne točke v Škofji

Loki. Lep razgled bi prav gotovo privabil še več ljudi, če bi bila pot do njega bolje urejena...

MNOŽIČNO STRELSKO TEKMOVANJE
OB DNEVU VSTAJE

Za proslavo Dneva vstaje bo tudi letos v naši republikli množično tekmovanje za spominsko značko »Dneva vstaje«. Za to tekmovanje se že dalj časa intenzivno pripravljajo tako okrajni kakor tudi občinski strelski odbori in strelske družine po Gorenjskem, ker hočejo odseči, da se bo letos tega množičnega tekmoovanja udeležilo večje število državljanov, kakor lani. V lanskem letu so na Gorenjskem tekmovali na petih krajih in z vojaškim orožjem, kar je bilo vzrok, da tekmovalje ni bilo tako množično. Z ozirom na to, ker letos primanjkuje tudi vojaškega streliva, se je Strelska zveza Slovenije odločila, da bo letos to tekmo-

STROJI
PREMAGUJEJO STENE

Se letos bo dograjena 13 km dolga cesta iz Bohinja preko Petrovega brda na Primorsko — Cesta bo velike važnosti predvsem za gozdarstvo — Enote JLA dosegaajo z mehanizacijo nepričakovane uspehe

Nad Sorico so se tisti dan podili temni in težki oblaki.

Kdaj pa kdaj je zagrmelo, potem pa je bilo v vasi spet vse mirno in tiho. Domačinov skoro ni bilo opaziti. V tem letnem času prebijejo polovico svojega življenja na polju.

Zemlja jih kliče...

Po ozki cesti je zdrvel proti Železnikom vojaški džip. Kmalu za tem se je ustavil pred Zadržnim domom v

Cesta bo ponekod tudi 900 m visoko

Sorici vojaški kamion. Posamezni vojak si prihajali in odhajali. Vsem se je zelo mudilo. Kam?

Na delo, nad Sorico, kjer gradijo cesto, ki bo vezala Gorenjsko s Primorsko.

-0-

Vas Sorica leži 816 m nad morjem. Človeku, ki jo prvič obišče, se zdi, da je vas odrezana od ostalega sveta. Pa ni tako. Sorica je dokaj znan letoviški kraj, v bližnji in daljni okolici so tudi bogati gozdovi in rodovitna polja.

Letos bo Sorica še pridobila na svojem pomenu. Nova cesta, ki jo gradijo iz Bohinja preko Petrovega brda na Primorsko, bo povežala po najkrajši poti tudi Sorico s Primorsko in Gorenjsko.

Pa kaj bi v tem času v vasi. Na gradilišču nad Sorico je vse več življenja. Ze od daleč so se slišali odmevi kramrov in lopat. Kamioni so neprenehoma odvažali pesek, telesa so se sklanjala in zračevala, kopala, ravnala, metala zemljo, buldožerji so rili, kompresorji vrtili...

Tako je na gradilišču vsak dan. Vojaki-inženirji, tu s praktičnim delom preizkušajo in dopolnjujejo svoje teoretično znanje.

»Prvič gradijo večji objekt v Sloveniji,« je med drugim pripovedoval poročnik Vujović, »in reči moram, da so z delom dokazali presenetljive uspehe.« Buldožerji so rili, kamioni vozili, lopate so se pogrezale v vlažen ilovnat teren...

»Odlično delajo, kajti delo na tem terenu ni lahko — mnogo znanja, iznajdljivosti in moči zahteva. Nikoli nisem verjel, da se lahko z buldožerji dela na takem terenu, kjer je vzpon 1:1. Razen tega pa je tudi teren tu izredno slab.«

Ilovnata tla so bila prepojena z vodo. Čevlji so se pogrezali v blatna tla. Skupina vojakov je urejala mostič, pod katerim teče potok. Ponekod bo treba urediti tudi podporne zidove, druge mostove in še druge ustrezne objekte. Vse to zamuja delo, toda kljub temu je polovico del že opravljenih.

-0-

Oblaki se niso zaman zbirali nad okoliškimi hribi. Zagrmelo je in dež se je ulil. Vojaki so stopili pod drevesa, kožolce, vsaki si je skušal najti čimboljšo »streho«. Mi pa smo porabili ta čas, da smo govorili o njihovem življenju.

»Lepo je tu,« je pripovedoval mlad

vojak. »Kar žal nam je, ker že odhajamo.« Te dni bo prvo skupino vojakov, ki je urejala izkope, zamenjala druga skupina vojakov. Iz zagorelih obrazov je odsevalo zadovoljstvo. Delo ni niti tako naporno, ker jim pri delu pomagajo stroji. »Brez njih ne bi šlo tako hitro, če bi sploh šlo,« je podvomil poročnik. Celih 95 odstotkov dose-danega dela so opravili s stroji. Se nekaj dni in srečali se bodo s skupino delavcev Gozdnega gospodarstva v Bledu, ki gradi cesto z druge strani. Vsa cesta bo dolga 13 km. In široka?

»Hm. Projektanti so računali, da bo široka okoli 5 metrov, vendar kaže, da bo skoro povsod, če bo za to potreba, mogoče cesto razširiti na 7 metrov.« — Torej bo lepša, širša in 2 leti prej dograjena kot so predvidevali. Zares — presenetljiv uspeh, ki gre zanj za sluga enotam JLA in njihovi mehanizaciji. Temu pa lahko pridružimo še ostale koristi. Vojaki so s praktičnim delom ne samo izpopolnili svoje znanje, temveč pomagali dograditi objekt, ki ga Uprava za gozdarstvo OLO Kranj z razpoložljivimi sredstvi v tem času ne bi mogla dograditi.

Razen tega se je v teh mesecih tudi v Sorici marsikaj spremenilo. Življenje je postalo bolj pestro in zanimivo. Vojaki so domačinom pokazali del

Buldožerji so njihovo glavno orožje

novoga življenja. Medtem, ko se prva nekako niso mogli sporazumeti, so si, kot pravijo vojaki, v teh dveh mesecih postali že precej bližji.

Vašani prihajajo v njihovo kantino, predvsem pa radi obiskujejo kino predstave. S kinoprojektorjem, ki ga je dala Uprava za gozdarstvo OLO Kranj, si krajšajo proste ure. Dvorana zadržnega doma je vedno polna

ELEKTRIFIKACIJA ŽIROVSKEGA VRHA

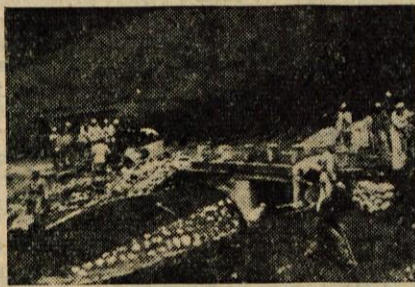
Prebivalci Žirovskega vrha so poslali uredništvu našega lista pismo, v katerem sprašujejo, kako je z elektrifikacijo v njihovem kraju.

V pismu med drugim pišejo:

»Že dalj časa se namreč vleče elektrifikacija Žirovskega vrha in sosednjih zaselkov. Drogovi že stojijo več let in na njih je opaziti že prve znake trohnobe. Za elektrifikacijo smo vložili že precej truda... Zahvaljujemo se vsem, ki so po svojih močeh pomagali prebivalstvu, vendar pa želimo, da bi se elektrifikacija, se pravi napeljava, vendarle premaknila z mrtve točke...«

O elektrifikaciji Žirovskega vrha je razpravljala Okrajni ljudski odbor v Kranju ob sprejemanju družbenega plana že dve leti zapovrstjo. Vendar doslej ni bilo na razpolago toliko denarja, da bi lahko dokončali elektrifikacijo tega kraja.

obiskovalcev — vojakov in domačinov. »Le predstavo Bakonja fra Brne, vaščani niso obiskali, ker jim je pred tem župnik oznanil, da ta film ni prida. Zdi pa se mi, da smo našli

Voda ne bo več tekla vseprek. Vojaki urejujejo mostič na cesti nad Sorico

skupno pot — graditi in dograditi tisto, kar bo koristilo nam vsem,« je pripovedoval poročnik in pogledal na blatno traso. »Sicer pa so ti ljudje v bistvu dobri, vseh jim je vse, kar je novega in koristnega.«

»Le škoda, da smo tako daleč, preveč odrezani smo od ostalih krajev. Časopisi prihajajo največkrat k nam z zamudo, včasih bi si želeli, da bi nas obiskal kdo izmed višjih političnih ali gospodarskih delavcev. Sicer pa, sedaj ko bo vreme lepo, pričakujemo, da bo prišel k nam marsikdo — na »službeni« obisk,« se je pošalil poročnik.

Kranjski kulturni delavci, člani Prešernovega gledališča so vojakom in domačinom pripravili z gostovanjem nepozabno doživetje.

»Da bi le spet kmalu prišli!«

-0-

»Skušali bomo prebiti še zadnjo steno in končati izkope.« Potem bo na daljevala delo druga skupina vojakov. Kompresorji so se znova zarili v trde skale, buldožerji so orali in odpravili, v gozdovih in skalah nad Sorico odmeva vsak dan delo, moč in volja obveznikov JLA.

Kmalu — še letos — bodo buldožerji in kompresorji, lopate in krampi utihnili, njihov ropot bodo zamenjali avtomobili, predvsem tovornjaki, ki bodo prevažali les iz tamkajšnjih gozdov, Gorenjska bo z novo 13 kilometrsko cesto povezana s Primorsko in — tudi Sorica ne bo več odrezana od sveta...

Lj.

gorenjske
bodiče

No, pa smo se malo pohladi v skupaj, kaj? Saj je bilo tudi potrebno, to malo dežja. Ampak ponekod ga je padlo pa več — toliko ga je padlo, da ima moj dolgi jezik spet dovolj de-la...

△ Menda ga je največ padlo na Orehku. Ja, na Orehku pri Kranju. Tako je deževalo, da je s trgovine odplavilo napisno desko, pa še izlože jim je opustošilo, da žalostno zijajo prazne. Zlobni jeziki sicer pravijo, da tiste table tam že dolgo časa ni in da so tudi izlože že lepo dobo prazne — ampak jaz pravim, tega pa trgovci na Orehku ne bi storili, da bi imeli trgovino brez napisne deske, tako nerodni pa menda ja niso!

△ Tudi v Podbrezjah je morala biti prava poplava. Tako sem vsaj mislil, ko sem gledal tisto občinsko desko za oglašje, ki stoji na glavi... Ropompom, če še enkrat pridem tja, pa bo deska še vedno na glavi, bom še ves Krajevni urad na glavo postavil! Saj, ne rečem, vse skupaj je malenkost, ampak take malenkosti včasih dajejo kraju sprichevalo malomarnosti — pa naj kdo reče, da ni tako!

△ Vem, da imajo naši zdravniki dela čez glavo — ampak včasih pa tudi uspišijo kakšno tako, da ne morem biti tiho. Tako se je zadnjič zgodilo mojemu znancu, ki dela v Iskri v Kranju, da si je pri delu močno poškodoval prst. V obratni ambulanti so mu lepo povezali tisti štrcelj, potem pa so ga poslali (štrcelj in njega) v kranjski Zdravstveni dom. Strela, saj človek ne bi verjel — v Zdravstvenem domu ni dežurnega zdravnika od 18. do 20. ure. Kaj pa, če bi v tem času pripeljali tja človeka, ki je potreben takojšnje zdravniške pomoči?! Dežurna bolničarka ga ne bo mogla obvarovati izkravitve!

△ Še eno moram povedati na račun Zdravstvenega doma. Saj sem že rekel: vem, da imajo zdravniki dela čez glavo — ampak, ali ne bi mogli nekako urediti, da ne bi pregledovali otrok na tekočem traku kot elektroštevce v Iskri? Otrok je navsezadnje tudi človek — ali pa mogoče ni? »Malo penicilinka, naslednji, prosim!« — mamice pa užaljene, da njihovih bolnih malčkov ne pregledajo pošteno. Dajmo no, nekako se bo pa že dalo urediti!

△ Na kranjsko kinopodjetje sem se pa v zadnjem času nekajkrat pošteno razjezil. Saj veste, v gostilne ne zahajam — saj bi šel, ampak kdo bo potem namesto mene Marjano poslušal! — teater je poleti zaprt, pa mi ne ostane drugega kot kino. Gledam reklamne deske: »Premiera filma...« Grem v kino, pa že koj od začetka besen ugotovim, da sem ta isti film videl že pred letom dni in pol. Po mojem je tako s to rečjo: »premiera« lahko kinopodjetje zapiše samo takrat, kadar gre za film, ki ga v Kranju še niso predvajali. Drugače pa naj napišejo, da je film ameriški ali italijanski ali kakršen že, o premieri pa naj bodo lepo tihi, sicer bodo ob ves kredit pri gledalcih! Nekako pač moramo vedeti, ali je film nov ali ni — in če nas bo kinopodjetje še vnaprej napačno obveščalo o teh rečeh, kdo naj nam potem pove ta pravo? Drugače bomo rekli, da pri kranjskem kinopodjetju nekaj velja samo polna blagajna, o poštenem trgovanju pa bomo rajši tiho.

△ V začetku sem rekel, da smo ponekod imeli prave poplave; za konec bom tako poplavo zaželel še Tržičanom, da jim bo z napisne table pred vložščem občine odmočila napis »MLO Tržič«. Mogoče se bo potem našel kdo, ki jim bo naslikal pravi napis: »ObLO Tržič«.

Lep pozdrav

Vaš Bodičar

plasirano ekipo pripravil Okrajni odbor ZB Kranj.

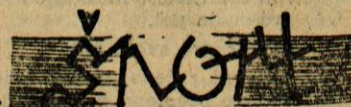
V TRŽIČU JE BILO TEKMOVANJE
ZA ČLANICE IN MLADINCE

Na malokalibrskem orožju so v nedeljo na tržiškem strelišču zaključili okrajno prvenstvo za članice in mladince. Rezultati so bili izredno dobri. Tako je Marija Perko iz Tržiča s 247 krogi premagala državno reprezentantko Minko Bertoncelj iz Kranja, ki je imela letos na tem tekmovališču izredno smolo, saj je dosegla le 241 krogov. Zelo dobro se je uvrstila tudi Helena Smolnikar z Jesenic, saj je z 244 krogi od 300 možnih osvojila drugo mesto. Pri mladincih je zasluženno osvojil prvo mesto Janez Otrin z Javornika z 229 krogi pred Jožetom Bizjakom, ki je dosegel 223 in Sergejem Černetom (oba Primskovo), ki je dosegel 221 krogov. Čr.

loga tudi ostalih športnih društev in organizacij.

JESENŠKI STRELCI OSVOJILI POKAL
NARODNIH HEROJEV GORENJSKE

V nedeljo je bilo na Gorenjskem končano okrajno strelsko prvenstvo z vojaškim in malokalibrskim orožjem. Skupno je letos na tem tekmovališču nastopilo 300 najboljših tekmovalcev in tekmovalk Gorenjske, kar je izredno veliko število, če pomislimo, da je bila letos zelo pozno razdeljena municija po družinah. Rezultati letošnjega okrajnega prvenstva so bili izredno dobri, zlasti pri pionirjih in članicah. Letošnje okrajno strelsko prvenstvo je bilo za pionirje v Kranju, z vojaško puško in pištolo na Jesenicah, za malokalibrsko orožje pa v Tržiču. Borba med ekipami kakor tudi posamezniki je bila zelo huda. Ekipno so na vojaški puški osvojili prvo mesto jeseniški strelci pred tržiškimi in zasluženno osvojili lep prehodni pokal narodnih herojev Gorenjske, ki ga je za prvo-

SNEG IZ BELJAKOV — RAHLJALNO SREDSTVO

Sneg iz beljakov je tudi eno izmed sredstev, s katerimi rahljamo razno testo, predvsem testo za pecivo. Trd sneg stepemo le, če so jajca sveža in beljaki ohlajeni. Pridenemo ščepec soli. Stepamo na hladnem kraju v čisti posodi in s čisto metlico ali spiralo, vedno v isti smeri. Prav tako ne smemo obračati skled, ker se nam sneg lahko pokvari. Ako pustimo, da narejen sneg dlje časa stoji, rad zvoedeni. Zato premislimo, kdaj ga bomo potrebovali. V testo ga zmešamo narahlo in previdno.

Rahljalna moč snega je v tem, da s stepanjem vtepemo v beljake veliko količino zraka, ki se pri pečenju segreva in razširja in tako napravi v testu luknjice. V pravilno vroči pečici se naredi na vrhu takoj skorjica, ki preprečuje, da bi zrak ušel. Kadar pa je pečica premalo topla, najde zrak pot iz testa, ki nam zato upade.

„VESELO PRAZNUJ!“

RECEPTI

Tovarišica Vera rada pripoveduje o dogodkih iz preteklosti. Pozdravi nekdanjega varovanca iz tujine jo vedno spominjajo na njene najtežje, pa tudi najlepše dneve v življenju. Po poklicu je delavka. Poročila se je zelo zgodaj, vendar v zakonu ni bila zadovoljna. Zaradi svojih naprednih nazorov je morala neprestano poslušati očitke, da je »rdečkar«, četudi je postala članica Partije šele mnogo pozneje, ko sta se z možem že ločila. Po delovnem času je redno obiskovala študijske sestanke, na katerih so se delavci izobraževali. V tekstilni stavki 1936. leta je pokazala tudi dobre organizacijske sposobnosti. Zaradi tega je po stavki izgubila službo. Mož se tedaj ni zmenil za njene težave, pomagali pa so ji drugi delavci, do-

kler ni dobila dela. Potem je prišla okupacija. Vera se je takoj vključila v Osvobodilno fronto. Na njenem domu so zbirali najraznovrstnejše orožje za prve partizane in ga v temnih nočeh odnašali v gozdove. Vera je dala tudi pobudo za zbiranje obleke in hrane. Hiša, v kateri je stanovala, je postala zbirališče upornikov v tistem okolišju. Tudi gospodar je bil na njeni strani. Nekaj časa so se v miru sestajali, kmalu pa so se začele preiskave. Gestapovci sicer niso našli ničesar, vendar so tovarišico Vero med prvimi odpeljali v taborišče v Nemčijo. Nazadnje je bila v Mauthausenu, kjer je bilo za bodočo žico zaprtih tudi nekaj židov. Nekoč je rešila smrti v krematoriju malega 5-letnega fantka. Oče je bil nem-

ški žid, zato so nacisti hoteli spraviti s sveta tudi otroka židovskega porekla. Za fantka je tovarišica Vera lepo skrbela in ga po vojni pripeljala na svoj dom. 10 let ga je vzgajala in mu pomagala poizvedovati za sorodniki. Fant se je nanjo zelo navezal. Potem so zvedeli zanj njegovi stari starši. Povabili so ga domov, da bi prevzel očetovo obrt. Fant je dolgo okleval, ker ga so starši na vsak način želeli, da se vrne, je odpotoval, a ne sam. Spremljala ga je Vera. Nekaj mesecev je ostala pri njem, potem pa je odšla. Zdaj imata samo še pismena stike. Pozdrave od varovanca dobi ob vsakem prazniku v spomin na junaške dneve našega ljudstva med vojno. Fant ji tedaj vedno zaželi nekaj lepega in prijetnega.

JEDILNIK —

Karfijolna juha
Telečja pečenka z gobami
Ribežov sok

Juha: 2 litra juhe, 1 karfijola, 10 dkg masčobe, 8 dkg moke, osminka litra smetane, 2 jajci, sol, poper.

Karfijoli, ki si jo skuhalo v slani vodi, primešaj svetlo prežganje iz masčobe, moko, sol in poper. Temu primešaj še rumenjake in smetano. Juho postavljaj z oprazenimi kruhovimi kockami na mizo.

Telečja pečenka z gobami: pol kg telečjega mesa, sol, poper, 8 dkg masla, 1 koren, peteršilj, malo zelene, 1 čebula, muškato orešček, limonina lupina.

Drobno zrezano korenje in čebulo prepražimo na maslu, dodamo nasoljeno meso in začimbe ter pokrito dušimo do mehkega. Posebej raztopimo še žlico masčobe, dodamo žlico moke in zelenega peteršilja ter zalijemo z juho in mesnim sokom. Dobro prevretemu prežganju dodamo še 15 dkg dušenih gob in na cvetke razdeljeno cvetačo. Omaki pridenemo nato malo smetane in jo polijemo po zrezanem mesu. Na mizo postavimo s krompirjevim pirejem ali dušenim rižem.

Ribežov sok: pol kg ribeza, pol litra vode, 20 dkg sladkorja. Ribež prevri z vodo in ohladi, nato pretlači, dodaj sladkor in zmešaj.

NA TABORJENJU MED OTROKI PADLIH BORCEV

Več let že odhajam v kolonijo Zveze borcev Kranj kot vodič in vedno s skritim strahom, ali bodo otroci zadovoljni s počitnicami in ali se bodo vsi zdravi vrnili. Napisala sem nekaj vtisov o skupnem življenju s temi otroki, s katerimi letujem.

Taborimo na polotoku Verudica pri Puli. V bližini je tudi več drugih taborov, s katerimi smo navezali prijateljske stike. Ob večerih, ko sosedje zakurijo taborni ogenj, nas vedno povabijo zraven, da sodelujemo pri njihovem programu in se skupno z njimi zabavamo. Za zaključek bomo tudi mi pripravili kulturni spored in se ob tabornem ognju poslovili od tovarišev in našega lepega Jadrana.

Kljub vročini nam dnevi hitro

minevajo. Jutranja telovadba nas razgiba, nato pospravimo taborišče in odhitimo k morju. Za kosilo nam kuharice zelo dobro postrežejo. Po eni uri počitka se spet odpravimo na kopanje. Prav prijetno je zlasti ob partizanskih urah, ko naši tovariši pripovedujejo otrokom dogodivljaje iz borb. Fantje in dekleta v našem taborišču so zelo pridni. Dekleta vsak dan pomagajo tudi kako urico v kuhinji, fantje pa poskrbijo za to, da smo ponoči dobro zastraženi. Vodiči spremljamo vse to s tihim veseljem, zvečer pa se z upravitnikom posvetujemo o načrtih za prihodnji dan. Kar hudo nam bo, ko se bo naša 150-članska družina razšla na svoje domove.

SONJA STEPAN

MODEL POLETNE OBLEKE IZ
VZORČASTE SVILE IZ REVI-
JE »MANEKEN«

PRAKTIČNI NASVETI

Trdovratne madeže,

ki jih ne moremo odstraniti s tkanine, najprej omehčamo. Najprimernejše sredstvo za to je glicerol. Ko z njim prepočimo madež, ga pustimo več ur pri miru. Nato ga odstranimo s tem ali onim čistilnim sredstvom (bencin, čist terpenin, salmiak in tako dalje).

Glicerol ne škodi tkaninam, ker ne kvari vlakna, niti ne razjeda barv. Lahko ga tudi izperemo, in sicer z mlačno vodo.

Soljenje mesa pri kuhi

Teletina, jagnjetina, svinina in ribe so bolj sladkega okusa, zato potrebujejo več soli kot govedina in divjačina.

Mastno in staro meso bolj solimo kot pusto in mlado, prav tako ribe bolj kot meso klavnih živali ali perutnino.

Mesne jedi, ki jih dolgo kuhamo, zahtevajo manj soli od onih, ki so hitro pripravljene.

Večino na olju pečenih morskih rib solimo, ko so že pečene.

Konzerve, bodisi mesne, sadne ali zelenjadne izprazni takoj, ko so odprte in jih uporabi vsaj v 24-32 urah.

SMRT POD MANGARTOM

Mangart se v zadnjih sto letih ni spremenil. Le tam, kjer teče danes jugoslovansko - italijanska meja in vlada vsenaokrog puščoba, so bili še lepi pašniki in obsejni temni gozdovi. Na pašnikih sta čuvala rateško govedo brata Miha in Gašper. Strme stene Mangarta, s katerih so drveli pomladi plazovi v dolino, in globoko jezero s skrivnostnimi tolmini — vse to ju ni plašilo. Strašili so ju edino možni medvedje, ki so vladali v mangartskih gozdovih.

V vročem majskem dopoldnevu so muhe postale le preveč sitne in živina se jim je umaknila v senco ter mirno prežvekovala. Gašper in Miha sta sedela pod visoko smreko in prisluškovala šumenju v gozdovih. Nenadoma pa se je živina vznemirila in pričela mukati. Miha se je počasi obrnil k bratu:

»Kaj bo to, kaj praviš?«

»Kar pusti,« je odmahnil Gašper, »še malo, pa bo spet vse mirno.«

Kazno je bilo, da je imel Gašper prav. Čez čas je živina spet zložno mulila travo in tudi bratoma se je zadrželo, da bi bilo dobro kaj pojesti. Miha se je brez besed vzdignil in odšel po brašno, Gašperju pa se je dremalo in veke so se mu počasi zapirale.

Ni vedel, ali sanja, ali je bilo res. V gozdu je zaslišal lomstenje. V trenutku je bil zbujen. Lasje so mu silili pokonci, kajti proti živini je hlačal po zadnjih dveh velikih rjav medved. Krave so bežale in da bi rešil teleta pa sebe, jo je Gašper ubral mimo živinčev k jezerskemu bregu, kjer je rasko nekaj visokih dreves. Medved je opazil novo žrtev in jo začel zasledovati. Z grozo v očeh se je Gašper nekaj sežnje nad zemljo zazrl v medvedov odprti gobec.

»Kam zdaj?« mu je razbijalo v sencah.

Skočil je z drevesa na tla, pa ne dovolj srečno, da bi svoj beg pred pobesnelo zverjo lahko nadaljeval. Z glavo je zadel v skalo na bregu jezera. Pritekel je tanek curek krvi, Gašperjevo truplo pa je počasi spolzelo s skale v globoki tolmin. Po mirni vodni gladini so se razlili krvavi kolobarji...

Medved se je obrnil od drevesa in gledal za svojo žrtvijo. Ni slišal mehkih korakov v zeleni travi. Zadel ga je močan udarec s sekuro. Samo še nekaj trzljajev — in zverina je obležala mrtva na tleh. Miha je opazoval njen smrtni boj in brisal v zelenje krvavo orodje. Nazadnje se je ozrl za bratom.

Jezero in travniki okrog njega so se potapljali v mrak... Ob skali je ležal iztegnjen mrtvi medved. Na skali je sedel človek in zrl v globoki tolmin pod seboj. Lahni vetriči, ki je pihljali prek jezerske gladine, je tu in tam prinesel s seboj težak vzdih:

»Gašper! Brat moj...«

Tilka Čimžar, dijakinja 4. razreda nižje gimnazije Kranjska gora.

OB DNEVU VSTAJE

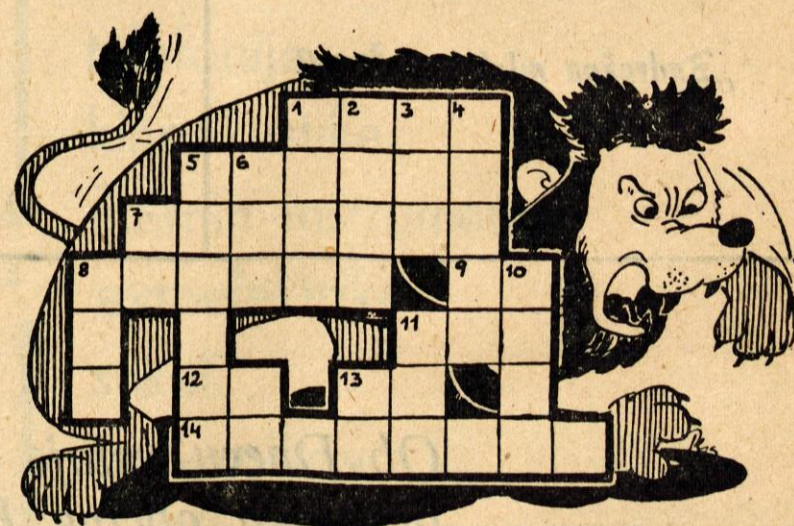
Neke noči, ko smo mi sladko spali, nas je prebudilo strašno kričanje. Prihajalo je od naših najbližjih sosedov. Skozi naša mala okna se je zarisal kmalu svetli plamen ognja, po stenah sobe pa so poplesavale pošastne sence. Oče je planil v razsvetljeno noč, toda, ko se je vrnil, je povedal, da so fašisti zažgali sosedovo hišo. Nihče ni smel giniti, nihče reševati skromno premoženje — vsakdo bi bil na mestu ustrelen. Čul se je obupen, v srce segajoč in skoraj nečloveški jok sosedove matere, ki so ji plameni upepeli tudi najmlajše dete. Ko so divjaki odhajali, so odpeljali s seboj našega prijaznega sosedu in starejšega sina, ki se je vedno rad igral z nami otroki, saj je bil sam komaj doraščajoči otrok.

Sosed se je vrnil domov tik pred osvoboditvijo, o fantu pa razen kratkega sporočila, da je nekje v Nemčiji, v koncentracijskem taborišču, ni vedel nihče kaj povedati.

Minevali so prvi meseci po osvoboditvi. V deželo, kjer se je že vse na novo gradilo in se pravzaprav prebujalo novo življenje med ljudmi, je tiho prihajala jesen. In s prvimi jesenskimi dnevi, se je vrnil nekega dne sosedov sin. Ni prišel sam, pripeljal ga je nek tovariš s katerim sta preživila nekaj mesecev v taborišču. Uboga sosedu, lastna mati ni spoznala sina. Reče je bil slep in njegovo telo je bilo iznakaženo od strašnih muk in trpinčenja. Ko smo se ga otroci zopet privadili, smo ga radi vodili na majhen griček, ki se je dvigal tik nad vasjo, odkoder se je lepo videlo daleč po dolini. Tam se je nesrečni Vinko zasanjal in zazrl preko polj, kot da v resnici vidi prebujanje novega časa, novega življenja.

MESAR JOŽICA

Križanka „LEV“

Vodoravno: 1. večji prehod preko reke, gradbeni objekt; 5. del stavbe; 7. samica velike zveri, kralja živali; 8. del noge, zavoj reke; 9. italijanski spolnik; 11. začimba, ki jo dobimo iz morja; 12. igralna karta; 13. arabski žrebec; 14. velik plazilec, živi v rekah Afrike in Azije.

Navpično: 1. kraj, kjer nam meljejo moko; 2. odprtina v zidu hiše; 3. sij; 4. klada za sekanje drv; 5. del jajca, mesto na Koroškem; 6. rimski pozdrav; 7. kratka za ljudski odbor; 8. klica, poganjek; 10. ženski glas pri petju (množina); 13. okrajšani veznik ako.

Osoljenci za pasje dni

1. Za pleskanje sobe je potreboval pleskar tri dni. Koliko dni bi potreboval pri natanko enako naglem delu, če bi bila soba dvakrat tako dolga, dvakrat tako široka, dvakrat tako visoka?

2. Stevilo 100 napišite s šestimi enakimi števkami!

3. Ako je jutri danes, potem je danes prav tako blizu nedelji, kot je bilo danes, ko je bilo včeraj jutri. Kateri dan je to?

4. Patrola prometne milice, sestojča iz dveh mož, se je skrila za veliko reklamno tablo in legla v travo, da bi na ta način ujela kako »žrtev«, ki je prekršila prometni red. Da bi jima nihče ne ušel, sta se namestila tako, da je gledal eden od njiju po cesti nizdol, drugi pa navzgor. Pa je ogovoril naenkrat eden drugega, ne da bi okrenil glavo: »Zakaj pa se smeješ?« Kako je mogel vedeti, da se tovariš smehlja, ko ni obrnil glave in je bil smehljaj neslišen?

Gledala sta v travo tako, da sta

Čestitamo
k Dnevu vstaje
slovenskega
ljudstva

*„Roleta-mizaestva“
Kranj*

čestita svojim
odjemalcem
in vsem
delovnim
kolektivom
k Prazniku
vstaje

Kolektiv tovarne
gumijevih izdelkov

**Sava
Kranj**

Priporočamo
svoje tehnične
gumene
izdelke,
transportne
trakove,
plošče za pod
in pnevmatiko

Delovni kolektiv
tovarne obutve

Peko

želi ob
Dnevu vstaje vsem
delovnim ljudem
novih uspehov
v izgradnji
socializma in jim
pošilja svoje
borbene pozdrave

*Naš napredek v
kvalitetni obutvi si
oglejte v izbranih
modnih vzorcih
na Gorenjskem sejmu*

*Osem
prebivalcem
Gorenjske
čestita
ob Dnevu vstaje*

**Okrajni
ljudski odbor
Kranj**

Ob Prazniku vstaje, 22. juliju
in občinskemu prazniku
občine Kranj
1. avgustu čestita

„Zadružna mlekarna Čirče“

Čestitamo k Dnevu vstaje

Izdelujemo telečje, goveje in konjske bokse vseh vrst in barv, ovčine, šovret,
oblačilno usnje itd. Se priporočamo našim odjemalcem

Tovarna usnja Runo Tržič

*Ob Dnevu vstaje slovenskega ljudstva in ob občinskem
prazniku občine Kranj, čestita delovni kolektiv tovarne*

**„TISKANINA“, tovarna tiskanega blaga
K R A N J**

telefon: centrala 173, komerc. odd. 175

Naši proizvodi: cici, kretoni, deleni, flanele, barhenti, deftini, moltoni, krepki, tkanine za
žensko perilo in rokavina so zaradi odlične kvalitete priznani doma in v inozemstvu

Priporočamo se!

Obiščite naš paviljon na Gorenjskem sejmu!

Avtopecamet
Kranj

Delovni kolektiv podjetja čestita
k Dnevu vstaje 22. juliju
in občinskemu prazniku občine Kranj

Deset let uspešnega dela je najboljša priporočilo za naše podjetje

Prodajalna

Varteks

Kranj

se pridružuje čestitkam ob Prazniku vstaje, 22. juliju!
Prepričajte se o kvaliteti naših izdelkov!

Delovni kolektiv

Usnjarne Železniki

čestita ob Dnevu vstaje

**Za 22. julij, Dan vstaje, in
1. avgust, občinski praznik
mesta Kranja**

*čestita in želi novih delovnih zmag vsem
naprednim ljudem*

Kolektiv tovarne „ISKRA“ Kranj

**Obiščite našo razstavo na Gorenjskem sejmu
in si oglejte izdelke delovnega kolektiva iz panog:**

telefonije
kinoakustike
mernih instrumentov
avtoelektrike
stikal
usmernikov

Čestitamo ob Prazniku vstaje

Komunalno podjetje

**Ceste in
kanalizacija
Kranj**

elektro kranj

podjetje za razdeljevanje
električne energije in
montažo elektropostrojenj
visoke in nizke napetosti
gradimo daljnovode
visoke in nizke napetosti
izvršujemo montaže
trafo-postaj in vsakovrstne
električne instalacije

**čestitamo vsem
svojim odjemalcem
za Dan vstaje in
za občinski praznik
občine kranj**

Delovni kolektiv

**Tovarne
sukna
Zapuže**

čestita k Dnevu vstaje, 22. juliju

MIMI MALENSKI
KONČICA
VIGENC ROMAN

56

»Če bi bili močni, bi šli za tistim, kar hočemo,« je pritrdil stric.

V kuhinjo je prišla Urša z žetnarjem mleka. »Kar v temi?« se je začudila in iskala posodo, da bi prelila mleko.

Ana je prižgala luč. Mračne sence so pobegnile, z njimi vred je izginilo vse tisto težko, o čemer je govoril starec. Zdaj je spokojno sedel pred ognjiščem in čakal večerje.

Takoj po večerji se je družina razkropila, Miklavž in dekla spat, Joža je stopil še k »puklastemu Blažku« po tobak in na kozarec pelinovca. Ana je v kuhinji zagrebla žerjavico s pepelom, potem pa iz navade pogledala na dvorišče, če je vse mirno. Preden je zaklenila, pa je pod lopo bevsknil pes in na pesku so zahreščali koraki. Dominik se je vrnil.

»Dober večer, Ana.«

»Ti si?« se je začudila in hkrati razveselila. Zaklenila je vežna vrata in mu prinesla jesti. »Nisem mislila, da boš prišel tako pozno, zato ti nisem hranila večerje. Samo tole je ostalo.«

Razmišljeno je prikimal, prijel žlico, potem pa nenadoma vprašal:

»Ali sta se domenila z Globočnikom? Spotoma sem ga srečal.«

»Nisva. S stricem se bosta pogodila.«

Vidno se je oddahnil, zajel v skledo in jedel. Žvečil je hlavno, da so se mu mišice ob ustih stisnile v voz. Ani se je zdelo, da je v načinu, kako uživa hrano in sploh v njem samem nekaj surovega. Bilo ji je, kakor da to ni tisti Dominik, ki ga ljubi. V njenih sanjah je bil vse lepši, čisto drugačen. Za trenutek jo je obšlo, da se je zagledala vanj samo zato, ker se ji hoče ljubezni, ker se hoče odškodovati za samotno mladost in da bi bila vzljubila kogarkoli, če bi se ji le malo skušal približati.

Dominik je med jedjo odsotno strmел v luč in nekaj razmišljal. Potem je postrgal skledo, jo odrinil in se naslonil na stolu.

»Torej se vidva z Globočnikom nista še nič domenila?«

»Nič. Saj niti ne vem, koliko bi cenila. Ali misliš, da je mnogo vredno?«

Zasmejal se je na svojski, hrupen način. »Zame je danes vredno tisoče!« Izvlekel je iz listnice zganjen list in ga položil na mizo. »Tole poglej! Bolje znaš nemški kot jaz, boš še razumela.«

Sklonila se je bliže k luči in razgrnila pogodbo. Medtem ko je brala, ji je položil roko okrog pasu in ji smeje gledal v obraz. Njegova roka jo je žgala, čutila je, kako ji kri buri po žilah in kuje v sencih, da je komaj razumela, kaj bere.

»Kaj praviš na to, Ana?«

»Mnogo je,« je zajecljala. »Stotisoče kladivc... moj Bog!« Izpustil jo je, vzel pogodbo in jo spet skrbno shranil. »Mnogo,« je rekel. »Toda vse sem preudaril. Če mi prepustiš veliki vigenc, bom zmogel.«

»Jaz že, toda stric in Globočnik? Kaj bosta rekla?« Čutila je žgoč sram, ker mu ni mogla zadržno obljubiti.

Dominik je zamahnil z roko. »Nič ne skrbi! Jutri piši stricu, da sem vigenc vzel jaz! Če me potem ne bodo pustili v miru, se jih bom že znal otresti, ne boj se!«

Njegova odločnost jo je čisto prevzela. Zazdela se je sama sebi nespametna. Čemu se vedno boji strica? Kaj ni več nedorastlo dekletce in končno gre za njeno premoženje! Menda bo smela ravnati z njim po svoji volji!

»Prav,« je rekla. »Sporočila mu bom. A ti, kako si prišel do tolikšnega naročila? Saj sem komaj svojim očem verjela, ko sem brala.«

Ni treba pobrsati daleč v preteklost, pa je bila Pokljuka tujskemu prometu še domala neznana. Tedaj sta pela tod svojo pesem le sekira in žaga, ki sta neusmiljeno trebili in čistili, številni vozniki pa so po slabih cestah prevažali les v dolino. Razen gozdnih delavcev in voznikov ni nihče zahajal v te odročne in neobljudene hribovske kraje.

Toda redki prvi planinci so kmalu spoznali izredno ugodne pogoje za razvoj turizma in zimskega športa. Pričeli so z urejanjem in označevanjem gozdnih poti na razne izletniške vrhove kar na lastno pobudo. Hitro so zrasle številne gozdarske in lovskie kočice ter planinske zavetišča, med njimi tudi eden najmodernejših hotelov, sedanji SPORT-HOTEL POKLJUKA, ki stoji v osrčju smrekovih gozdov na prijetni sončni jasi 1250 m visoko nad morjem. Danes so po pobočjih in planotah Pokljuke razporedene številne dobre ceste in gozdne poti ter planinske steze. Najpomembnejša je vsekakor cesta, ki vodi z Bleda skozi Gorje do Mrzlega studenca in od tod v odcepih mimo Sport-hotela do Rudnega polja, in od Mrzlega studenca do pod Lipance ali levo po zgornji bohinjski dolini skozi Češnjico in Srednjo vas v Bohinj.

Zgradba Sport-hotela je zidana v planinskem slogu, ki se prav lepo ujema z okolico. Sončne terase omogočajo gostom prijetno sončenje in razgled po okolici. Drugače pa je hotel moderno in sodobno urejen. S skupnimi ležišči, ki so sicer namenjena bolj za zimski čas, v hotelu lahko prenoči 120 gostov, toliko je namreč ležišč v zgradbi. V vseh sobah je napeljana topla in mrzla voda, centralno gretje, električne signalne in zvočne naprave, v vsakem nadstropju pa po več kopalnic itd. V zgradbi je tudi kavarna in planinsko opremljena kmečka soba s knjižnico.

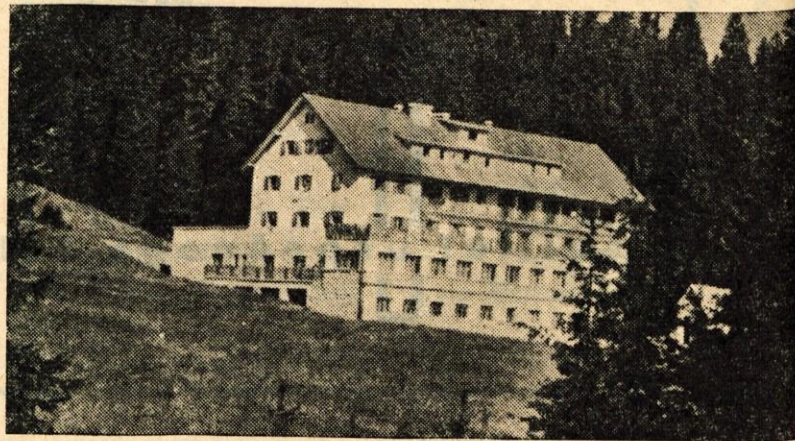
Vsako leto v predsezonskem času letujejo tod invalidi, ki nekako izpolnijo vrzel med zimsko in letno sezono. Za julij in avgust predvidevajo zelo dober obisk; prostori bodo domala vsi zasedeni. Podjetje navadno že vnaprej sklepa pogodbe s turističnimi agencijami doma in v tujini, da si tako zagotovi zadovoljiv obisk. Pogosti inozemski obiskovalci so Francozi in Italijani, katerih bo zlasti letos precej. Vse kaže, da se bodo izdatki, namenjeni za propagando, bogato obrestovali. Letos je namreč podjetje izdalo za to nad pol milijona dinarjev. Kljub temu pa je zaključilo v pretekli sezoni računsko bilanco z dobičkom.

Sport-hotel tudi ne bi bil športni hotel, če ne bi mogel obiskovalcem nuditi primernega športnega razvedrila. Tako pa ima lepo urejeno igrišče za tenis, za odbojko, namizni tenis, balinišče in razne druge naprave za športno razvedrilo.

Poleg tega pa je dom tudi primerno izhodišče za izlete na vrhove in planinske postojanke, kakor na Triglav (čez Draški vrh mimo Vodnikove kočice), na Lipansko planino k Blejski koči, ki je vse leto dobro oskrbovana in lahko nudi prostor za prenočišče 25 potnikom hkrati. Od tod ni več daleč na Debelo peč in Lipanski vrh, od koder je čudovit razgled na gorske orjake in nazaj v radovljiško kotlino, na Bled in drugam. Po novourejeni avtomobilski cesti od Sport-hotela tudi ni več daleč v Bohinj ali na Bled, v dolino Radovne, v Vintgar, v Kranjsko goro in drugam.

Tako se je Pokljuka iz nekdanjega gozdarskega žarišča Gorenjske zelo hitro razvijala v turizmu in planinstvu ter postala kmalu znana tudi s te plati, hkrati pa z novourejeno cestno mrežo tudi dostopna. Med NOB pa je bila zibelka partizanstva v tem delu Gorenjske in ni v tem pogledu nič manj znana kot Jelovica ali Mežaklja.

POKLJUKA SI UTIRA POT

GODOVINSKI IN DRUGI PABERKI

20. letnik in prihodnji - 21 -

Z GORENJSKE

Besnica se prvič omenja leta 1002 v pismu cesarja Henrika II. brižinskemu škofu Gottschalku, lastniku Loke, s katerim mu je podaril posestvo Stražišče in ves svet med Lipnico, Savo in Soro. Tako je prišlo vse ozemlje šmartinske župnije, in z njim tudi Besnica, pod loško gospostvo.

Svet v šmartinski župniji je bil večinoma gozdnat in le malo obljuden, zlasti še v besniški okolici. Po naših in tudi drugih krajih je v tistih časih imela prvo besedo pest. Močnejši je obvladal slabšega in nihče ni bil varen svojega imetja. Po gozdovih ob cestah so roparji neprestano prežali na svoje žrtve. Kar so ti počenjali v malem, so v večjem obsegu delali vitezi roparji, ki so iz svojih težko pristopnih gradov napadali večje posestnike in sosednje graščake ter povzročali na njihovih posestvih mnogo škoda. Da bi pregnali to zlo, so brižinski škofje začeli izsekavati gozdove na svojih posestvih in jih naseljevati. Tako je dobila svoje naseljenje tudi Besnica, ki nosi ime po istoimenskem potoku, ki ob hudih nalivih besni po svoji strugi.

Po okoliških bregovih javorniškega in besniškega gričevja ter v dolinah potokov so gozdovi ostali in nudili še v 19. stoletju varno zavetje raznim rokomavhom. Omembe vredni je zlasti gozd Utcenk ali Lucenk, ki je dobil ime po kolibah (utah), ki so jih v njem zgradili rokovanjaci. V tem gozdu je bilo skrivališče zloglasnega rokovanjaca Franca Ziherla, po domače Dimeža, in njegovih šestnajstih pomagačev: Pepelnaka, Fajdige, Muhna, Jurčka, Travnovega Janeza, Benedka, Idričana, Planinca, Marinovca, hudega prepečarja Lončka, Smrdovolarja, Vrgelcarja, Smarčana, Cesarja in drugih. Najznamenitejši med njimi je bil vsekakor njihov poglavar Dimež, čokat, črnkast človek, srednje

postave in kodrastih las, rojen na Gorenji Savi pri Kranju. (Pisatelj Josip Benkovič je Dimeža opisal v svojem spisu Črte o rokovanjaci kot sina plemenitaške rodbine iz Karpator. To pa ne bo držalo, ker so ga starejši Besničani iz začetka tega stoletja dobro poznali kot domačina. Poznali so tudi njegovo mater, ki so jo klicali Dimeža.) Dimežu se je okoli leta 1830 pokorila skoraj vsa Gorenjska, zlasti kranjska in radovljiška okolica. Bil je pretkan in namazan z vsemi zvijačami. Da ga niso zasačili, se je pretvarjal in preoblačil, nastopal kot berač, starček, mešetar, gospod in celo kot ženska. V družbi orožnikov je večkrat popival po gostilnah in zvedel, kaj mu podtikajo in kje ga namestijo iskati. Ta njegova premetenost in ženske rokovanjacev, ki so jih s kosčki blaga po drevu opozarjale na pretečo nevarnost, je Dimežu in njegovim pajdašem pomagala, da jim oblast zlepa ni mogla do živga. Poskrili so se po votlinah v Besnici, predvsem v takrat zelo težko dostopno jamo v bregu nad Savo, kjer se še danes vidi kamnita miza z v skalo vdolanimi klopki. Svojem rokomavhom je bil Dimež pravičen in strog poglavar. Vsako nepoštenost ali podvig na svojo pest je prizadel grenko občutil na lastni koži. Besničani so se klatežev sicer bali, ker pa jih niso preganjali in ovajali, jim ti niso storili nič zalega in so živeli z njimi v miru. Po žalostnem koncu Dimeža, ki se je s Pepelnakom vred zadušil v Sunkarjevi opekarni v Trzinu, so polovili in pregnali tudi ostalo bratovščino. Delovanje in življenje besniških rokovanjacev je ovekovčel tudi Anton Cerar - Danilo v svojem igrokazu Dimež, strah kranjske dežele (predelana ljudska igra Jakoba Aleševca: Sicherl, vulgo Dimež, der Schrecken von Krain).

29

Mark Twain, DOGODIVSCINE TOMA SAWYERA

TOMOVE PRIGODE

PRIREDIL: IVAN ABRAM

RISE: MILAN BATISTA

113.

Dečka sta takoj pripravila Tomu obilen zajtrk s slanino in ribo in ko so posedli, da bi se ga lotili, je Tom pripovedoval svoje prigode. Ko je končal svojo ponočno zgodbo, so bili vsi trije na moč domišljavi in gizdavi junaki. Potem pa se je Tom skril v senčnat kot in spal do poldneva, medtem ko sta Joe in Huck odšla ribarit in kot običajno raziskovat otok.

114.

Po kosilu so odšli vsi trije iskat želvina jajca na obrežje. Vtkali so palice v pesek in kjerkoli so naleteli na zrahljano mesto, so poklekli in kopali z rokami. Včasih so iz ene same jame dobili tudi petdeset do šestdeset jajc. Zvečer so imeli pravo gostijo, vendar je jajce kljub temu ostalo še za zajtrk.

115.

Ko so pozajtrkovali jajca, so razsajali in kričali po obali, prevračali drug drugega in nadaljevali s šalami v plitvi vodi. Zdaj pa zdaj so se brizgali in prerivali toliko časa, dokler ni najmočnejši potisnil svojega soseda pod vodo. Ko so bili dovolj izžrpani, so stekli na suhi vroči pesek, polegli in nato spet znova poskakali v vodo. In tako vedno znova.

116.

Toda nebrzdanega veselja je bilo spet kmalu konec. Potikali so se ob obali, se pogrezali v otožnost in pogledovali čez široko reko tja, kjer je ležalo zaspano mestece v soncu. Tom se je zasačil, kako je pisal s palcem na nogi v pesek: Becky. Brž je zbrisal in bil jezen sam nase zaradi svoje »slabosti«. Ker je videl, da sta tudi oba prijatelja - »pirata« otožna, je skušal rešiti položaj: »Fantje, stavim, da so bili na tem otoku že pred nami pirati. Se enkrat ga moramo raziskati!«